
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

11.10.2019

г. Бугульма

№ 17

**Комплекслы үсеш программасын раслау турында 2019-2030 елларга
Бөгелмә шәһәренең транспорт инфраструктурасы**

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы Бөгелмә шәһәренең транспорт инфраструктурасын үстерүне тәмин итү максатларында муниципаль берәмлекләр өчен транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләүгә һәм раслауга кагылышлы өлешендә Россия Федерациясе субъектлары житәкчеләре белән узган 2016 елның 27 июлендәге 58 нче селектор киңәшмәсенең 2 нче пунктында Россия Федерациясе Транспорт һәм юл хужалыгы министры М.Ю. Соколовта транспорт һәм юл хужалыгы өлкәсендә норматив хокукый актларны гамәлгә ашыру мәсьәләсе буенча муниципаль берәмлекләр өчен транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләүгә һәм раслауга кагылышлы өлешендә:

1. 2019-2030 елларга Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын расларга».

2. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

М.В.Конков

РАСЛАНГАН
Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районының
Бөгелмә шәһәре
муниципаль берәмлеге
Башкарма комитеты
житәкчесе карары белән
№ 17 11.10.2019 ел

**2019-2029 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БӨГЕЛМӘ ШӘҺӘРЕНЕҢ
ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ
ПРОГРАММАСЫ**

Бөгелмә шәһәре, 2019 ел

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен
2015 елның 25 декабрендәге 1440 номерлы
«Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт
инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына
таләпләрне раслау турында» карары нигезендә

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы

ПКРТИ заказчысы:

Татарстан Республикасы

Бөгелмә муниципаль районының

Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге

башкарма комитеты

Житәкче

М.В. Конков

ПКРТИ эшкәртүчесе:

ЖЧЖ КОМПАНИЯ «РОСЭНЕРГОАУДИТ»

Ген. директор

Р.Н. Глебов

2019 ел

Эчтэлөк

Билгеләү.....

Ошибка! Закладка не определена.

Билгеләү һәм кыскарту

.....Ошибка! Закладка не

определена.

2019-2030 елларга Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының
Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы
паспорты6

1 бөлек. Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасының гамәлдәге торышына
 характеристика.....11

2 бүлек. Шәһәр, районның һәм гомумән алганда, Татарстан Республикасының социаль-иқтисади хәлен үзгәртүне исәпкә алып, Бөгелмә шәһәре территориясендә транспорт ихтыяжы фаразы, халыкның хәрәкәт итү һәм йөкләр ташу күләме һәм характеры үзгәрү**Ошибка! Залкада не определена.**

3 бүлек. Бөгелмә шәһәренең транспорт инфраструктурасын үстерүнен
принципиаль вариантлары, аларга Бөгелмә шәһәренең транспорт
инфраструктурасын үстерүнең максатчан күрсәткечләре буенча бәя бирү, аннары
гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлау
белән.....**Ошибка! Закладка не определена.**

4 бүлөк. Программаны финанс белэн тээмин итү.....87

5 бүлек.Программа чараларының нәтижәләлеген бәяләү88

6 бүлөк. Халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өлкәсендә эшчәнлекне тәмин итүне камилләштерү тәкъдимнәре93

Нәтижә.....0

шибка! Закладка не определена.

Файдаланган	чыганақлар
-------------	------------

исемлеге.....**Ошибка!** **Закладка** **не**
определена.

Билгеләү

Автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында конструктив элементлар һәм юл корылмаларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты.

Юл билгеләре - юл участогында хәрәкәт итү шартлары һәм режимнары турында юл хәрәкәте катнашучыларына хәбәр итүче линия, язу һәм башка билгеләр, бордюрлар, юл корылмалары һәм юлларны төзекләндерү элементлары.

Юл-транспорт һәлакәте - ТС хәрәкәте процессында кешеләр һәлак булган яки яраланган, транспорт чаралары, корылмалар, йөкләр зарарланган яки башка матди зыян китерелгән вакыйга.

Юл билгесе - юл хәрәкәтендә катнашучыларга юл шартлары һәм хәрәкәт режимнары, торак пунктларның һәм башка объектларның урнашуы турында хәбәр итүче билгеләмә (язулы) панель рәвешендә төзелеш.

Юл хәрәкәтен оештыру - юлларда хәрәкәт итү буенча чаралар комплексы һәм күрсәтмәләр бирү. Йөрү өлеше - транспорт чараларының турыдан-туры хәрәкәте өчен билгеләнгән юлның төп элементы.

Урам-юл челтәре - административ яки географик билгеләр буенча берләшкән урамнар һәм юллар участоклары җыелмасы. Юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары - автомобиль юлы белән хәрәкәт итү шартлары турында йөртүчеләргә мәгълүмат бирү өчен юл билгеләре, разметкалар, светофорлар, юл киртәләре.

Транспорт агымы - сайланган перегон киселешендә тәртипле хәрәкәт ясаучы транспорт берәмлекләре җыелмасы.

Светофор - хәрәкәт катнашучыларын билгеле бер урам-юл челтәре аша чираттагы тапкыр уздыру өчен билгеләнгән җайланма.

Исем һәм кыскартулар

АТП - автотранспорт предприятиесе

вх. агымы - керү транспорт агымы

ЮХИДИ - юл хәрәкәте иминлеге дәүләт инспекциясе

ГП - шәһәр жирлеге

ГПТОП - гомуми файдаланудагы шәһәр пассажир транспорты

д/с - балалар бакчасы

Юл-транспорт һәлакәте - юл-транспорт һәлакәте

ИЖС - индивидуаль торак төзелеше

ИП - шәхси эшмәкәр

ЭЭМ - эчке эшләр министрлыгы

ОДД - юл хәрәкәте оешмасы

ЭЭМБ - Эчке эшләр министрлыгы бүлеге

ЖЖЧ - җаваплылыгы чиклэнгән җәмгыять

ЖТТ - җәмәгать транспорты тукталышы

ТП - тукталыш пункты

ОТ - җәмәгать транспорты; пассы. - пассажирлар

ПКРТИ - транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы

ПО - программа белән тәмин итү

Юл хәрәкәте кагыйдәләре - юл хәрәкәтен оештыру проекты

р-н - район

СО - светофор объект

ТП - транспорт агымы

тр-т - транспорт

ТС - транспорт чарасы

ТСОДД - юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары

УДС - урам-юл челтәре

ҮРХ- үзәк район хастаханәсе

а/д - автомобиль юлы

БДД - юл хәрәкәте иминлеге

ш. - шәһәр

т/ю - тимер юл

ЛРТ - Легкорельс транспорты

МПТ - Массакүләм пассажир транспорты

Пл. - Платформа

ПКРТИ - Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы

РФ - Россия Федерациясе

ТР - Татарстан Республикасы

Ст. - Станция

СТП - Территориаль планлаштыру схемасы

МО - Муниципаль берәмлек

**2019-2030 елларга Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль
районының Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы
үстерү программасы паспорты**

Программа исеме	2019-2031 елларга Татарстан Республикасы Бөгелмә районының Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы (алга таба - Программа)
Программаны эшләү өчен нигез	"РФ Шәһәр төзелеше кодексына һәм РФ аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында" 2014 елның 29 декабрендәге 456-ФЗ номерлы Федераль закон «Жирлекләрнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның 25 декабрендәге 1440 номерлы Россия Федерациясә Хөкүмәте карары Бөгелмә шәһәренең генераль планы
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитеты
Программаны эшләүче	ООО КОМПАНИЯ «РОСЭНЕРГОАУДИТ», 305040, Курск өлкәсе, Курск шәһәре, Энтузиастлар проспекты, 1-А йорт, 81
Программаның максаты	Муниципаль берәмлек территориясендә транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерүне тәмин итү.
Программаның бурычлары	– Шәһәр территориясендә икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыручы халыкның, шулай ук юридик затларның һәм ШЭның (алга таба - икътисадый эшчәнлек субъектлары) иминлеген, халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең сыйфатын һәм нәтижелелеген арттырырга. – - жирлекне шәһәр төзелешен проектлау нормативлары яисә шәһәрне шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә халык һәм икътисадый эшчәнлек субъектлары

	өчен транспорт инфраструктурасы объектларыннан файдалана алуны арттырырга; – Халыкның күчеп йөрүгә ихтыяжлары нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерүнең нәтижәлелеген арттырырга (алга таба) – транспорт ихтыяжы), шулай ук икътисадый эшчәнлек субъектларының шәһәр территориясендә пассажирлар һәм йөкләр ташуга ихтыяжлары; – Шәһәр төзелеше белән тигезлэнгән транспорт инфраструктурасын нәтижәле үстерү; – Транспорт ихтыяжына идарә итү өчен шартлар тудыру; – Хужалык эшчәнлегенең икътисадый нәтижәләренә карата юл хәрәкәтендә катнашучыларның тормыш һәм сәламәтлеген тәмин итү өчен өстенлекле шартлар тудыру; – Башка транспорт чараларына карата гомуми файдаланудагы транспорт чаралары хәрәкәтенә өстенлекле шартларын булдыру; – Халыкның жәяүле һәм велосипедта йөрүе өчен шартлар тудыру; – Гамәлдәге транспорт инфраструктурасы эшчәнлегенең нәтижәлелеген арттыру.
Программаның иң мөһим максатчан күрсәткечләре	– Транспорт инфраструктурасы объектларының халык тарафыннан файдалануның куркынычсызлыгын, сыйфатын һәм нәтижәлелеген арттыру; – транспорт инфраструктурасы объектларының файдалана алуын тәмин итү; - Шәһәр территориясендә транспорт инфраструктурасын балансланган перспективалы үстерү; – Шәһәр территориясендә гамәлдәге транспорт инфраструктурасының эшләвенә нәтижәлелеген арттыру.

Программаны гамэлгә ашыру сроклары, этаплары	2019-2030 еллар
Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү чаралары тасвирламасы	Программа чаралары түбәндәге юнәлешләр буенча транспорт инфраструктурасы объектларын үстерүгә юнәлдерелгән: а) транспорт инфраструктурасын транспорт төрләре буенча үстерү чаралары; б) гомуми файдаланудагы транспортны үстерү чаралары; в) жиңел транспорт өчен инфраструктураны үстерү чараларын, парковка киңлеген үстерүне дә кертеп; г) жәяүлеләр һәм велосипедта йөрүне үстерү чаралары; д) йөк транспорты өчен инфраструктураны, коммуналь һәм юл хезмәтләре чараларын үстерү чаралары; е) урам - юл челтәрен үстерү чаралары; а) юл хәрәкәтен оештыру, шул исәптән юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру, юлларның һәм (яисә) аларның участокларының артык күп әйләнәшә киметү чаралары; б) интеллектуаль транспорт системаларын гамәлгә кертү чаралары; в) әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә транспорт йогынтысын киметү чараларын; г) транспорт инфраструктурасының эшен тикшереп торы чаралары.
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	Финанслау күләме тәшкил итә: 88 704,924 мең сум, еллар буенча: 2020-2021 ел - 147 84,154 мең сум. 2022-2023 ел - 147 84,154 мең сум. 2023-2025 ел - 147 84,154 мең сум. 2025-2030 еллар - 44 352,462 мең сум, Финанс белән тәмин итү жирле бюджеттан һәм өлкә субсидияләре акчаларынан күздә тотыла

Кереш

ПКРТИ тикшеренүүлөре объектлары булып урам-юл челтөре (алга таба - УДС), юл хәрәкәтен оештыру (алга таба - ОДД) һәм Бөгөлмә шәһәре территориясендәге юлларның транспорт-эксплуатация торышы тора.

ПКРТИның максаты - УДСның үткәрү сәләтен арттыруга, шулай ук яшерен хәлләрне кисәтүгә юнәлтелгән чаралар программасын эшләү.

ПКРТИ ике этапта эшләнә.

Эшнәң 1 этабының максаты - МО территориясендә юл хәрәкәтен оештыруның гамәлдәге схемасы һәм УДС параметрлары турындагы мәғлүматларны жыю һәм анализлау, шулай ук транспорт комплексын үстерүдәге житешсезлекләрне ачыклау.

2 этапның максаты - МО территориясендә фаразланган чорларга ПКРТИ кысаларында чаралар эшләү:

- кыска сроклы (2025 елга кадәр);
- урта сроклы (2030 елга кадәр)

Эш барышында түбәндәге чаралар үткәрелде:

ПКРТИ эшләү өчен чыгыш мәғлүматларын жыю һәм системалаштыру башкарылды

МО транспорт комплексын үстерүдәге проблемаларны һәм кимчелекләрне ачыклау максатында автомобиль юллары һәм УДС, транспорт агымнары (ТП) турында алынган мәғлүматларга анализ ясалды;

Муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль һәм тышкы пассажир транспорты эчендә булган система турындагы мәғлүматларга анализ ясалды.

ПКРТИ бурычлары:

- УДС параметрлары һәм МО территориясендәге юл хәрәкәте кагыйдәләренәң гамәлдәге схемалары турындагы мәғлүматларны жыю ООД һәм анализлау, территориаль транспорт системасын үстерүдәге житешсезлекләр белән бәйле проблемаларны ачыклау;

- муниципаль берәмлек территориясендә пассажир транспортының

гамәлдәге системасын анализлау;

- башка муниципаль берәмлекләр һәм территорияләре белән муниципаль берәмлекнең транспорт корреспонденцияләренең гамәлдәге челтәрен анализлау;
- социаль-иқтисадый үсеш планнарын анализлау;
- МО территориясендә юл хәрәкәте кагыйдәләрен оптимальләштерү ООД һәм хәрәкәт иминлеген арттыру чараларын эшләү;
- муниципаль берәмлек территориясендә парковка киңлеген оптимальләштерү чараларын эшләү;
- муниципаль берәмлек территориясендә пассажирлар агымының гамәлдәге һәм фаразланган характеристикаларын исәпкә алып, пассажир транспорты системасы эшен оптимальләштерү чараларын эшләү.

1 бүлек. Бөгелмә шәһәре транспорт инфраструктурасының гамәлдәге торышына характеристика Россия Федерациясе субъектының

1.1 бүлек Россия Федерациясе пространство оешмасы структурасындагы хәленә

Бөгелмә - Россия Федерациясенең Татарстан Республикасындагы шәһәре. Бөгелмә районының административ үзәге. Шәһәр жирлегә статусы белән Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеген аның составындагы бердәнбер торак пункт буларак тәзи. Көнъяк Татарстан полиция агломерациясенең бер үзәге булып тора. Бөгелмәдә яшәүчеләрне бөгелмәле яки бөгелмәле, күп санлы бөгелмәлеләр дип атыйлар.

Республиканың Көнъяк-Көнчыгыш икътисадый зонасының территориаль-житештерү комплексына керүче сәнәгать, мәдәни һәм фәнни үзәге Шәһәр Казаннан 300 чакрым ераклыкта Идел буе федераль округында, үзәктә урнашкан. Бөгелмә-Бәләбәй калкулыгы - Рус (Көнчыгыш Европа) тигезлегенең көнчыгыш калку өлеше. Бөгелмә Бөгелмә Бөгелмә Бөгелмә елгасы исеме белән аталган. 1736 елда беренче искә алу. Бөгелмә бистәсе зур булмаган авыл урынында барлыкка килгән. Жирлекнең үсеше Оренбург крепостеның нигезенә бәйле. 1760 еллар башында. Бөгелмә бистәсе яңа төзелә 1781 елның 23 декабрендә Екатерина II указы белән Уфа наместниклыгының өяз шәһәре статусын ала.

1781 елда Бөгелмә бистәсе өяз шәһәре статусын ала, соңыннан төрле административ субъектларда була: башта шәһәр Уфа наместниклыгының бер өлеше була, 1796 елдан Оренбург бистәсендә, 1851 елдан Самара губериШәһәр 1781 елдан 1920 елга кадәр Бөгелмә өязенең үзәге булган.

1911 елда Бөгелмә аша Идел-Бөгелмә тимер юлы уза.

Революциядән соң шәһәрнең төрле административ субъектларга каравы һәрвакыт үзгәрәп торды. 1920 елдан Бөгелмә Татарстан АССР Бөгелмә кантоны үзәге, 1930 елның 10 августыннан Бөгелмә районы үзәге була.

1948 елда Ромашкино нефть ятмалары ачылу сәбәпле, шәһәр икенче тапкыр туу кичерә. 1950 елда Бөгелмәдә рәсми рәвештә «Татнефть» берләшмәсе төзелә.

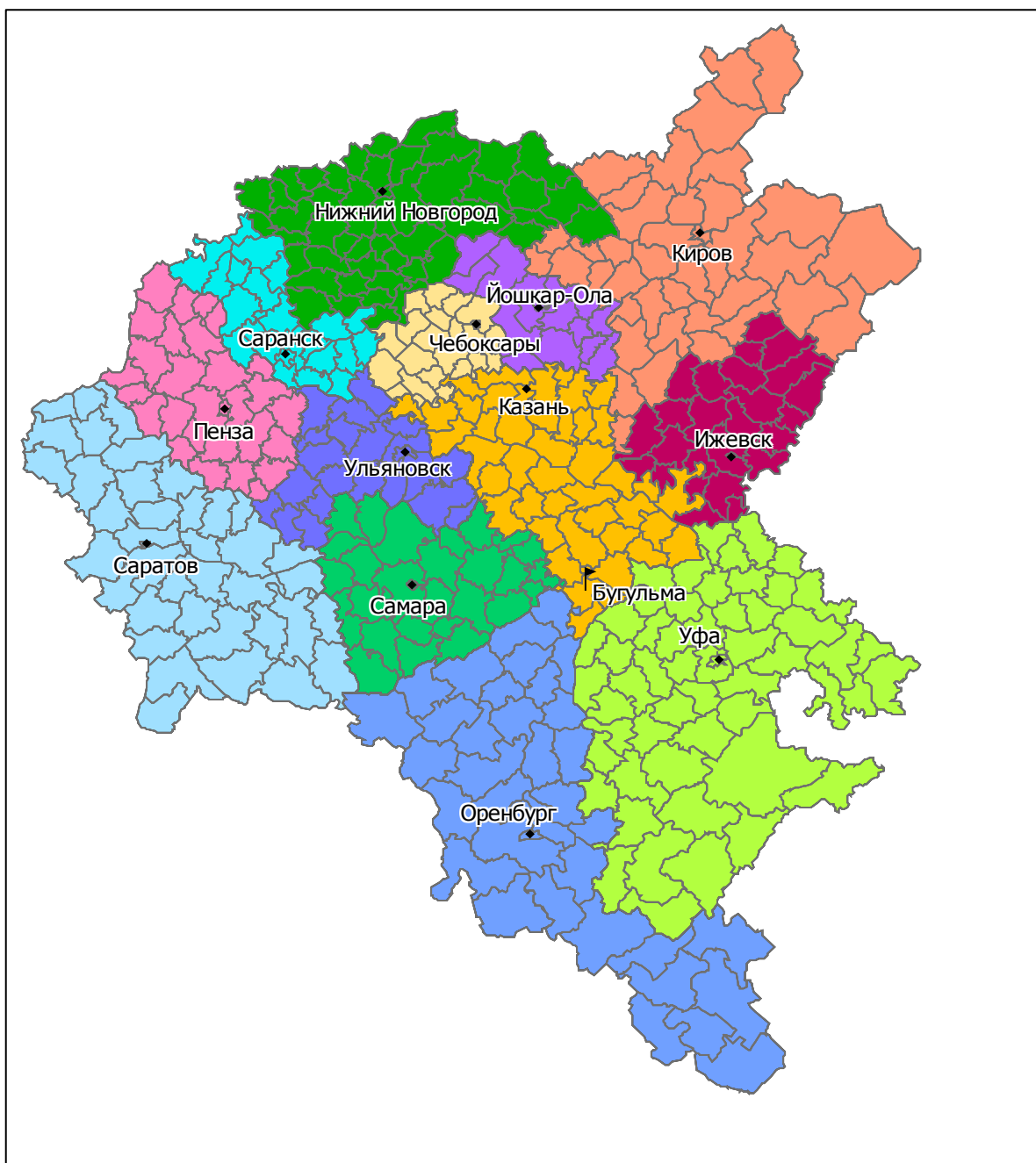
50 нче еллар башында Бөгелмәдә Татарстан нефтен разведкалау һәм чыгару идарәләре тупланган (ПО «Татнефть»), фәнни үзәк (ТатНИИ) һәм «кара алтын» (УСЗМН) транспортлау үзәге булдырылган. Кыска гына вакыт эчендә шәһәр халкы ун тапкыр артты. Озак вакытлар, 60 нчы еллар ахырына кадәр, шәһәр халкы һәм әһәмияте буенча Казанда икенче урында торган.

21 февральдән 30 апрельгә кадәр шәһәр Бөгелмә өлкәсенең өлкә үзәге булган.

1974 елда Ленинградның шәһәрләргә проектлау институты тарафыннан Бөгелмә шәһәренең беренче генпланы эшләнә.

1970 - 90 нчы елларда шәһәргә төзү генераль план буенча бара: «Юность» спорт комплексы биналары (1975), «ВНИИнефть» институты бинасы (1979), «Бөгелмә» кунакханәсе (1981), Яшьләр сарае (1994), Картлар йорты (1997) һәм башкалар төзелә.

Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенең мәйданы ПКРТИ әзерләү вакытына 27,87 км² тәшкил итә. Халыкның тыгызлыгы - 2997,34 кеше/км². Муниципаль берәмлекнең Бөгелмә муниципаль районы һәм Татарстан Республикасы структурасындагы урыны 1 нче рәсемдә китерелде. Бөгелмә шәһәренең заманча территориясе 2 нче рәсемдә күрсәтелгән.

1 нче рәсем - Бөгелмә шәһәренә Татарстан Республикасында һәм муниципаль районда урнашкан урыны

2 нче рәсем - Бөгелмә шәһәренең заманча территориясе картасы

1.2 нче бүлек Социаль-икътисадый характеристика

1.2.1 бүлек Халык саны

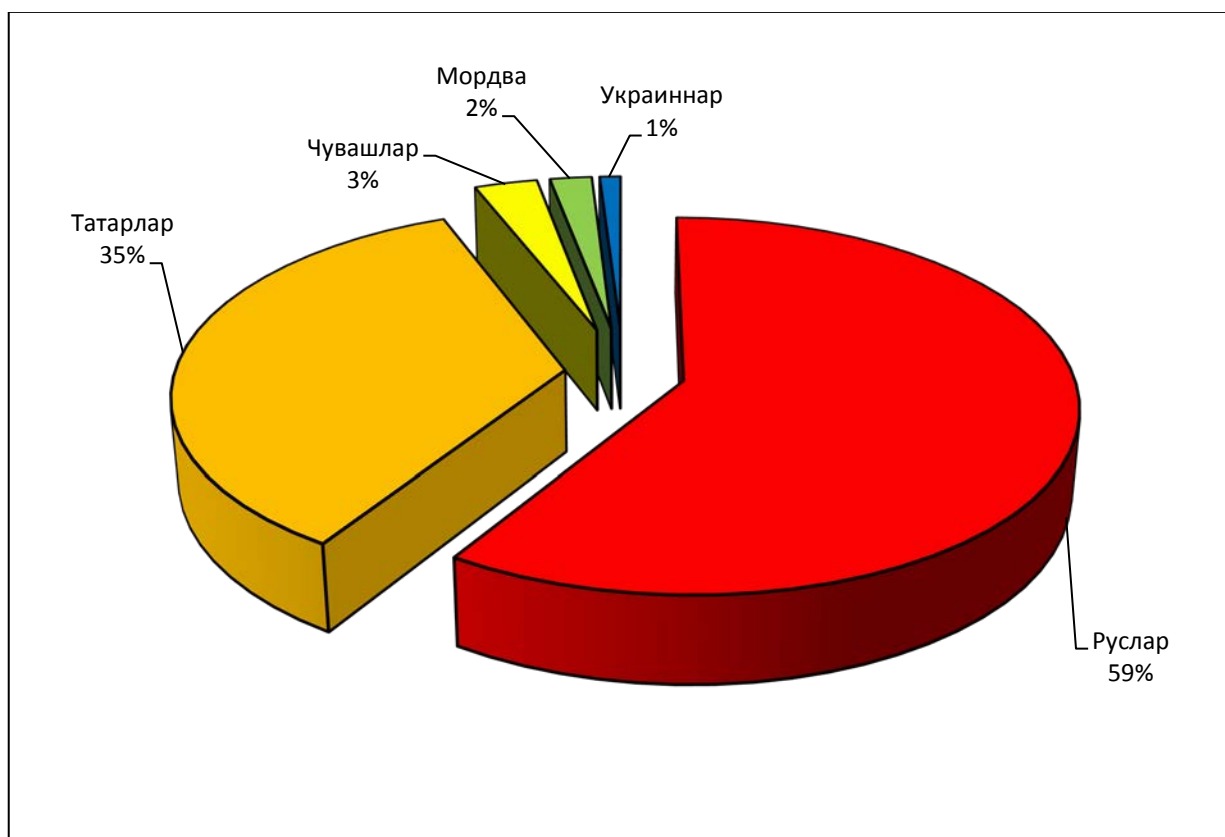
Халыкның милли составы 1 нче таблицада һәм 3 нче рәсемдә китерелде.

1 нче таблица - Бөгелмә шәһәре халкының милли составы

№ п/п	Исем	саны, %
1	Руслар	59

1 нче таблицаның дәвамь

2	Татарлар	35
3	Чувашлар	3
4	Мордва	2
5	Украиннар	1

3 нче рәсем - Халыкның милли составы

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын әзерләү вакытына муниципаль берәмлек саны 83 536 кеше тәшкил итә.¹

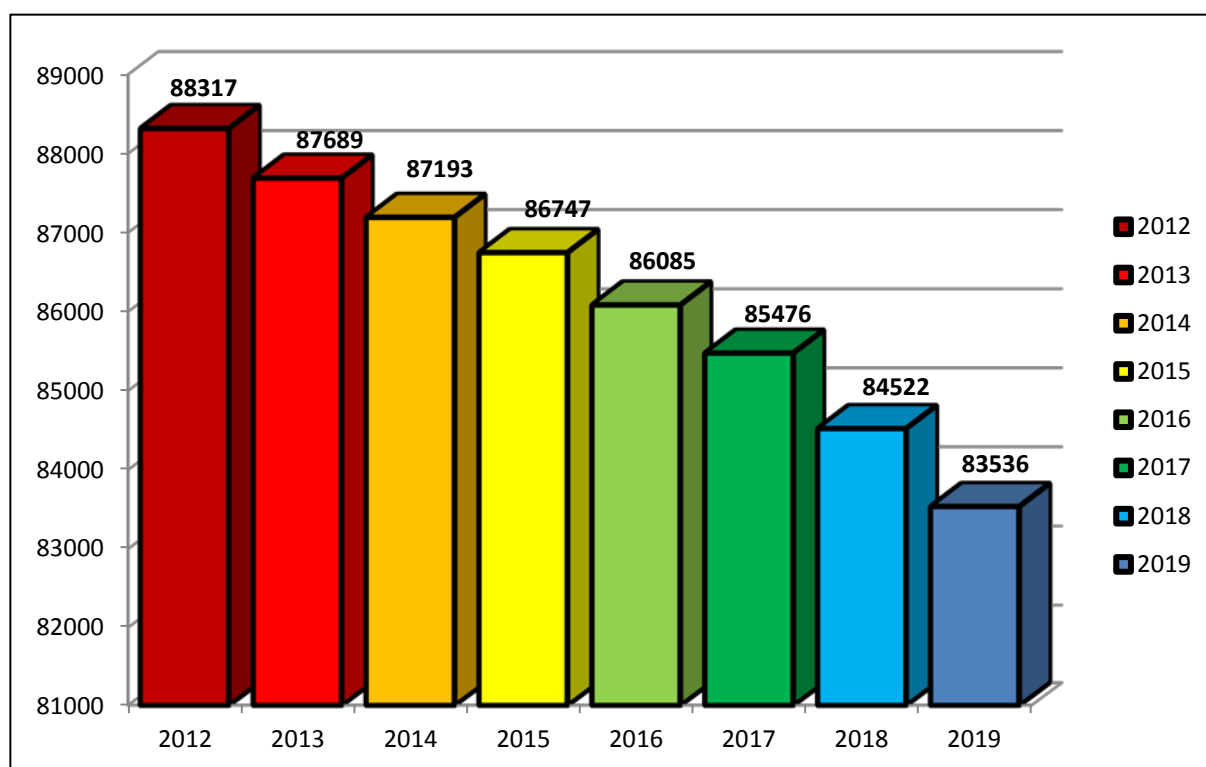
Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенең халык саны динамикасы 2 нче таблицада һәм 4 нче рәсемдә күрсәтелгән.

¹ 2019 ел башына Татарстан Республикасы буенча дәүләт статистикасы федераль хезмәте мәгълүматлары нигезендә.

http://tatstat.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_ts/tatstat/resources/64ec280049620f14a900ff3fbd401489/%D0%9C%D0%9E%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BB2019.pdf

2 нче таблица - Халык саны динамикасы

Халык саны							
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
↘88317	↘87689	↘87193	↘86747	↘86085	↘85476	↘84522	↘83536

4 нче рәсем - Халык саны динамикасы

Соңгы 8 елда муниципаль берәмлек территориясендә халыкның гомуми саны кимү тенденциясе күзәтелә.

Тормыш сыйфатын яхшырту, хезмәт шартларын яхшырту, сәламәтлек саклау, мәгариф, социаль сәясәт системасын камилләштерү, икътисадка инвестицияләр жәлеп итү, эш урыннарын арттыру, шәхси ярдәмче хужалыклар шартларында үзмәшгульлекне үстерү, шулай ук торак шартларын яхшырту ЛПХ һәм коммуналь инфраструктура системаларының эшләвен тәмин итү исәбенә Бөгелмә шәһәре халкы санын саклап калу һәм үстерү потенциалы бар.

1.2.2 бүлек Хезмэт ресурслары

Бөгелмә шәһәрәндә демографик вазгыятьнең үзгәрү тенденциясе Татарстан Республикасының һәм тулаем Россиянең күпчелек шәһәрләренә хас. Соңгы еллар дәвамында шәһәрдә демографик вазгыять ел саен табигый зыян һәм миграция агымы исәбенә халык санының аз гына кимүе белән характерлана.

Шуны да билгеләп үтү мөһим: халык санының кимүе хезмәткә сәләтле яшәтә хезмәткә сәләтле халык санының кимүенә һәм шәһәр икътисадында эшләүчеләр санының кимүенә китерә, бу муниципаль берәмлек үсешенә тискәре тенденциясе булып тора, шуңа күрә ел саен халык санын тотрыкландырырга һәм арттырырга кирәк.

Барыннан да элек югары класслы белгечләргә һәм квалификацияле эшче кадрларга ихтыяж бар. Эшкә сәләтле эшсез халык составына, нигездә, квалификациясез эшче көч керә.

Хезмәт базары үсешенә төп проблемалары:

- икътисадның реаль секторы тармакларында эшләүчеләрнең саны һәм өлеше кыскартылган;
- Хезмәт хакының югары дәрәжәсе булган хезмәт кушымтасы урыннарының саны житәрлек булмау. Эш урыннарының шактый өлеше хезмәткә түләү дәрәжәсе түбән булган эшчәнлек өлкәсенә туры килә;
- хезмәткәрләрнең кече бизнесны оештыруга күчүе;
- Шәһәр халкының шактый өлеше муниципаль берәмлектән читтә төп керем ала;
- кризисның сәнәгәттә эшләүчеләр санына зур эшкәртү производствосында йогынтысы;
- Хезмәт базарында сорау һәм тәкъдимнәр дисбалансын көчәйтү: шәһәр предприятиеләренә квалификациясенә туры килмәү.

Шәһәр территориясендә предприятиеләр, сәнәгать комплексы объектлары, товар һәм хезмәт күрсәтүләр базарының башка объектлары бар, шулай ук кече

бизнес предприятиеләре һәм шәхси эшмәкәрләр үз эшчәнлеген гамәлгә ашыра, үз-үзләрен эш белән тәмин итүче халык, шәхси ярдәмче хужалыклар бар.

Эре һәм урта предприятиеләрдә эшләүчеләр саны 21 613 кеше тәшкил итте, үсеш темплары 99%; уртача айлык хезмәт хакы 35,4 мең сум тәшкил итте, үсеш темпы 2017 ел дәрәжәсенә карата 109%.

1.01.2019 торышына эшсезлек дәрәжәсе икътисадый актив халык санының 0,42% ын тәшкил итте, эшсезләр саны 251 кеше тәшкил итте (ТР буенча уртача эшсезлек дәрәжәсе - 0,50%; шул исәптән: Әлмәт р-н - 0,74%, Лениногорск - 0,41%, Баулы - 0,64%, Түбән Кама - 0,82%, Казан шәһәре - 0,51%);

Кече эшмәкәрлек субъектларының гомуми саны 3177 берәмлек тәшкил иткән. - 2017 ел дәрәжәсенә карата 101%, 3153 бер.; шулардан:

- кече предприятиеләр - 771 бер., 102 % (757 бер.).
- шәхси эшмәкәрләр - 2351 бер., 101% (2322ед).

Кече бизнес өлкәсендә эшләүчеләрнең гомуми саны 7717 кешегә җитте, 2017 ел дәрәжәсенә карата 100,3 % (7692 кеше).

1.2.3 бүлек Торак фонды

Бөгелмә шәһәре чикләрендә гамәлдәге торак фонды 2 299,7 мең м² тәшкил итә.² Торак фондын арттыру фаразлана. Уртача торак белән тәмин ителеш 36,3 м²/кеше.

3 нче таблицада Бөгелмә шәһәре территориясендә торак фондын бүлү тәкъдим ителде.

² Дәүләт статистикасы хезмәте нигезендә

3 нче таблица - Торак фондын күрсәткечләр буенча бүлү

Күрсәткечләр нең аталышы	Торак биналарның гомуми мәйданы, м²	Торак йортлар (индивидуаль- аерым биналар) саны, берәмлек	Күпфатирлы торак йортлар саны, берәмлекләр
Стеналар материалы буенча: Ташлылар	377,8	3	2
Кирпечле	1211,2	1575	601
Панельныйлар	143,1	1	55
Блочныйлар	58,8	225	8
Монолитлар	13,4	11	44
Катнаш	6	43	
Агач	325,5	5336	158
Башка	15,1	111	38
Еллар буенча төзелгән: 1920 гә кадәр	2,2	34	7
1921-1945	16	256	12
1946-1970	595,1	4388	496
1971-1995	1043,7	982	324
После 1995	493,9	1645	67
Эчү проценты буенча: 0 дән 30%ка кадәр	1490,6	2038	414
31% тан 65%ка кадәр	625,8	4823	383
66% тан 70% ка кадәр	24,1	188	60
70%тан артык	10,4	256	49

Шәһәрнең төп күпкатлы төзелеше Үзәк, Көнбатыш һәм Төньяк районнарында, шулай ук Көнчыгыш районы зонасында тупланган.

Кече Бөгелмә, Подстанция һәм Югары бистә районнарында бер катлы агач төзелеш һәм коттедж тибындагы йорт өстенлек итә.

Административ, мәдәни һәм ижтимагый биналар Үзәк районда тупланган.

Муниципаль берәмлек территориясендә торак төзелешен үстерүнең төп принциплары түбәндәгеләр:

- торак пунктның гамәлдәге чикләрендә территорияләрне үзләштерү;
- индивидуаль йорт күләмен арттырып, булган индивидуаль йортларны реновацияләү;
- муниципаль берәмлек территориясендә яңа комплекслы торак төзелешен расланган документлар нигезендә һәм муниципаль берәмлек территориясенең планлаштырылган чикләүләрен исәпкә алып гамәлгә ашыру;
- Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге чикләрендә яңа төзелеш зоналарын комплекслы үзләштерү, ул халыкны социаль-мәдәни көнкүреш хезмәтләре һәм инженер-транспорт инфраструктурасы объектлары белән тулысынча тәмин итүне күздә тоту;
- төзелештә заманча типлаштырылган һәм индивидуаль проектлар куллану;

Халык саны артканда, кешегә торак белән тәмин ителешнең хисап чорына артуын да исәпкә алырга кирәк.

Торак төзелешен арттыру максатларында халыкның һәм шәһәрнең предприятиеләрен, шулай ук кредит ресурсларын, шәһәр, район һәм федераль бюджетлар средстволарын актив җәлеп итү күздә тотыла.

Барлык типтагы торак төзелеше үсешенә өстәмә рәвештә ипотека кертү һәм торакны сатып алуның башка яңа төрләрен кертү ярдәм итәчәк.

1.2.4 бүлек Предприятиеләрнең сәүдә һәм эшчәнлеге

Бөгелмәнең эре сәнәгате машина төзелешен үз эченә ала - «Татнефть» ГАЖ механика заводы, «Электронасос заводы» ААЖ; азык-төлек продуктларын житештерү - «Просто молоко» ИК ЖЧЖ, «1 нче икмәк продуктлары комбинаты» ЯАЖ; төзелеш материаллары житештерү - кирпич заводы, «Тимер-бетон эшләнмәләр заводы» ААЖ; приборлар төзү - тәжрибәле нефть автоматикасы заводы, «НПО НТЭС» ЖЧЖ.

Бөгелмә сәнәгать предприятиеләре нефть аппаратурасы, нефть-газ чыгару һәм эшкәртү жиһазлары, он һәм ярмалар, сөт продукциясе, кирпич һәм тимер бетон, тегү эшләнмәләре һәм жиһазлар житештерәләр.

Бөгелмә шәһәре территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы төп предприятиеләр исемлеген 4 нче таблицада бирелгән.

4 нче таблица - Бөгелмә шәһәренең төп предприятиеләре исемлеге

№ п/п	Исеме	Түләү урыны
1	"ТНГ-Групп" ("Татнефтегеофизик" ААЖ)	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Климент Ворошилов урамы, 21
2	«Бөгелмә механика заводы»	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Ленин урамы, 146
3	«Бөгелмә тәжрибә нефть автоматикасы заводы»	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Воровский урамы, 41
4	«Бөгелмә электр насосы заводы»	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Муса Жәлил урамы, 65

4 нче таблицаның дәвам

5	«1 нче Бөгелмә икмәк продуктары комбинаты» ЯАЖ	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, 14 Павших урамы, 56
6	«Бөгелмә сөт комбинаты» ААЖ	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Совет урамы, 140
7	«Алекарт» ЖЧЖнең масштаблы экстракция заводы	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Ленин урамы, 155
8	«ПлемРепродукт» ЖЧЖ	23230, Татарстан республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Ягъфәров урамы, 1
9	«Бөгелмә тегү фабрикасы» ЖЧЖ	423230, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Николай Гоголь урамы, 23
10	«Бөгелмә» аэропорты	423231, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Аэропорт юлы
11	«ЮВТ-Аэро» авиакомпаниясе (АО)	423231, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Аэропорт юлы
12	«Бөгелмә Тимер юл вокзалы»	423241, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Клуб урамы, 9А
13	«скважиналарны эксплуатацияләүнең яңа технологияләре» НПО	423241, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Бөгелмә шәһәре, Муса Жәлил урамы, 68

Бизнес вәкилләре өчен административ ресурсларга ачык һәм иреккә керү мөмкинлегенә бар; барлыкка килә торган административ киртәләр оператив рәвештә бетерелә. Бизнеска ярдәм итү инфраструктурасы булдырылды һәм эшли, ул шулай ук эшкүарлыкны үстерү өлкәсендә гавами дискуссияләр өчен үзенчәлекле майданчык - Координация советы, ул эшкүарлык субъектларына барлыкка килә торган проблемаларны хәл итүдә ярдәм күрсәтә, бизнесның торышына һәм аңа ярдәм итү чараларын куллануның нәтижәләлегенә анализ ясый.

Социаль-иқтисади үсеш стратегиясе кысаларында, хакимият һәм бизнес хезмәттәшлегенә перспектив рәвеш буларак, хосусый-дәүләт партнерлыгы принциптарын үстерүгә җавап бирер планлаштырыла.

Хәзерге вакытта районның тулаем продуктында кече һәм урта бизнес өлеше 20-22% тәшкил итә, әкрәяп арту тенденциясе белән; әмма өлешнең артуы, нигездә, кече бизнесның интенсив үсеше белән түгел, ә эре бизнес өлешенә кимүе белән бәйле.

Шуның белән бергә, социаль-иқтисади үсешкә анализ күрсәткәнчә, кече һәм урта бизнес секторы продукциясен чыгаруның үсеше инфляция темпынан 1%ка югарырак. Иқтисадның төп тармаклары булып транспорт, элемент, төзелеш кебек яхшы үсеш алган тармакларда сәнәгать, геология, фән калуын исәпкә алып, хәзерге вакытта Бөгелмәдә тиешле масштабта күрсәтелмәгән инфокоммуникация инфраструктурасын үстерүгә игътибарны юнәлтәргә кирәк.

1.2.5 бүлек Сәламәтлек саклау

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль берәмлегендә сәламәтлек саклау «Бөгелмә үзәк район хастаханәсе» дәүләт автоном сәламәтлек саклау учреждениесенең 12 объектыннан һәм 28 Фельдшерлык-акушерлык пунктынан тора (Бөгелмә районында урнашкан).

Әлеге учреждениеләр дөвалау белгечлекләреннән тыш, шулай ук лаборатория һәм функциональ диагностика, рентген томографиясе, физиотерапия,

фармацевтика эшчәнлеген дә кертеп, 20 дән артык медицина белгечлеге буенча эшчәнлек алып бара.

Социаль юнәлешле учреждениеләрнең тармакланган структурасы: 4 социаль яклау үзәге бар.

1.2.6 бүлек Мәгариф

Бөгелмә шәһәрндә белем бирү 19 мәктәп учреждениесе, 36 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе, 10 өстәмә белем бирү учреждениесе (техник ижат центры), 6 урта һөнәри белем бирү уку йорты һәм ике югары уку йорты тарафыннан тәкъдим ителгән.

Бөгелмә муниципаль районы белем бирү системасының торышы һәм үсеш тенденцияләре мәгарифкә дәүләт һәм социаль заказны тулы күләмдә гамәлгә ашыру өчен кирәкле шартлар һәм ресурслар булуын күрсәтә. Мәгариф системасын үстерү динамикасы, матди-техник һәм фәнни-методик базаны, кадрлар потенциалын ныгыту, мәгариф учреждениеләренең балаларны укутуда, тәрбияләүдә һәм үстерүдә өстенлекле юнәлешләр буенча эшенең нәтижәлелеге, шул исәптән белем бирү сыйфатын тышкы бәйсез бәяләү йомгаклары буенча да, Бөгелмә муниципаль районына республиканың мәгариф системасында алдынгы урынны алырга мөмкинлек бирә.

1.2.7 бүлек Мәдәният

Бөгелмә шәһәрндә 3 мәдәният йорты, 5 китапханә, 2 музей, 1 кинотеатр, Баталов исемендәге 1 театр, 5 парк һәм 10 сквер эшли.

Элек чагыштырмача үсеш алган мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасы салынган иде. Соңгы ун елда мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү базар икътисады шартларында үсте. Халыкның мәдәни үсеше гомуми учреждениесендә халыкның ихтияжларын тулысынча канәгатьләндерәләр.

Туган шәһәрндә актив мәдәни мохитне үстерүгә һәм Бөгелмә халкын ижади процесска жәлеп итүгә юнәлдерелгән «Шәһәрнең мәдәни мохите» проекты

кысаларында ел саен жэйге чорда массакулэм мэдэни-күнел ачу чаралары үткэрелэ. Элеге проект «Татнефть» ГАЖ һәм район муниципалитеты ярдәмендә гамәлгә ашырыла. Атна саен үткэрелэ торган чаралар шәһәр мәйданнарында: Мәдәният һәм ял паркы, балалар паркы, Я.Гашек урамындагы жәяүлеләр зонасы, Я.Гашек урамындагы лекторияләр.

Физик культураны һәм массакулэм спортны үстерү ижтимагый тормышны оештыру ысулларының берсенә карый, шулай ук милләтне савыктыруда мөһим элемент булып тора. Бөгелмә шәһәренә спорт объектлары исемлеге 5 нче таблицада күрсәтелгән.

5 нче таблица - Спорт объектлары исемлеге

№ п/п	Объектның аталышы	Адрес	Хезмәткәрләр саны	Укучылар саны
1.	«1 нче балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе» ӨББ МБУ	423230, ТР, Бөгелмә ш., Герцен ур., 107 й.	25	367
2.	"1 нче балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе" ӨББ МБУ (филиал)	423230, ТР, Бөгелмә ш., Залаков ур., 7/4 й.	28	619

3.	«2 нче балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе» өстәмә белем бирү МБУ («Энергетик» стадионы» БУ)	423230, ТР, Бөгелмә ш., Нефтьчеләр ур., 19 й.	50	411
4.	"Факел" балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе"	23230, ТР, Бөгелмә ш., В.Ленин ур., 136Б й.	76	856
5.	"Юность" балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе" ӨББ МАУ (бассейн)	423230, ТР, Бөгелмә ш., Жәлил ур., 2 й.	71	663
6.	Е.А. Тимержанов исемендәге "Юность" балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе" ӨББ МАУ (шахмат клубы)	423230, ТР, Бөгелмә ш., Вахитов ур., 2 й.	8	101
7.	Е.А. Тимержанов исемендәге "Юность" балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе" ӨББ МАУ (картодром)	423230, ТР, Бөгелмә ш., Киров ур., 47 й.	3	50
8.	Арслан» хоккей буенча балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» өстәмә белем бирү МАУ	423230, ТР, Бөгелмә ш., Жәлил ур., 1 й.	45	215

5 нче таблица дэвамы

9.	“Чаңгы ярышлары буенча балалар- яшүсмерләр спорт мәктәбе” өстәмә белем бирү МБУ	423230, ТР, Бөгелмә ш., Ломоносов ур., 4 й.	33	190
10.	«Яшьләр сарае» МУ	423230, ТР, Бөгелмә ш., Ленин ур., 98 й.	69	400

1.3 бүлек Юллар челтәре үзенчәлеге

Татарстан Республикасы Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә урам-юл челтәре торышы критерийлары һәм күрсәткечләре 6 нчы таблицада күрсәтелгән.

6 нчы таблица - Критерия һәм урам-юл челтәре күрсәткечләре

№ п/п	Критерияләр	Күрсәткечләр
1	Урамнарның һәм юлларның озынлыгы, км	219,2
шулардан	ГОСТ P50597-93 шартлары буенча торышы канәгатьләнерлек түгел	5,5
	капиталь ремонт, ремонт, реконструкция таләп итә	5,5
	милекчеләре юк	0
	ясалма яктырту юк	0
	ясалма яктырту эшләми торган хәлдә	0
2	Автомобиль юлларының озынлыгы, аларда ГОСТ P52289-2004 шартларына горизонталь юл билгеләре, км булырга тиеш	128
шулардан	алардан юл билгеләре юк	0
3	Юл билгеләре саны юк	3237
шулардан	юк	40
	ГОСТ ка туры килми	0

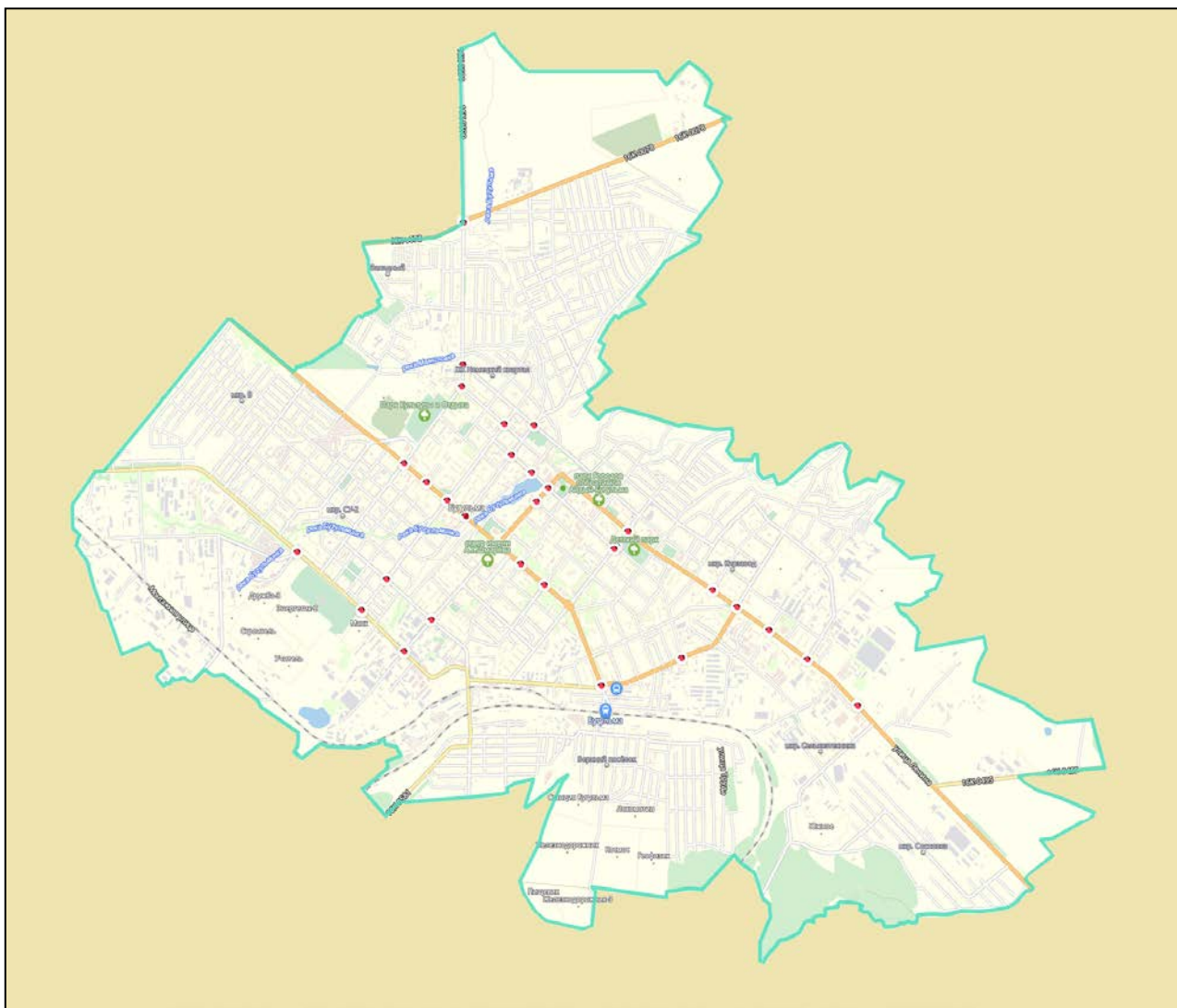
6 нчы таблица дэвамы

4	Жэяүле киртэлэрне тотып тору озынлыгы, км		4,948
шулардан	кирәкле урыннарда юк		1,38
	ГОСТ ка туры килми		0
5	Юл киртэләрен тотып торучыларның озынлыгы, км		0
шулардан	кирәкле урыннарда юк		0
	ГОСТ ка туры килми		0
6	Жэяүлеләр өчен кичүләр саны		212
шулардан	куелган таләпләргә туры килми		0
7	Яңа жэяүле кичүләр төзү таләп ителә		5
шулардан	шул исәптән төрле дәрәжәләрдә		1
	шулардан	жир өсте	1
		жир асты	0
8	Жәмәгать транспорты тукталышлары саны		118
шулардан	куелган таләпләргә туры килми		10
	ООТ тиешле урыннарда юк		0
9	Тиешле урыннарда тротуарлар һәм жэяүлеләр өчен юллар юк, км		9
10	Автотранспортны кую урыннары саны		350
шулардан	инвалидларның махсус автотранспорт чаралары өчен		24
11	Тимер юл кичүләре саны		16
шулардан	куелган таләпләргә туры килми		0

6 нчы таблица дэвамы

12	Юл хэрэкэте белэн автоматлаштырылган идарэ системалары булу (АСУДД)	0
13	АСУДИ составына кертелгэн свтофор объектлар саны	0
14	Хэрэкэтне оештыруның Комплекс схемасы булу	1
15	светофор объектлар саны	33
шулардан	Билгелэнгэн сроктан тыш кулланыла	10
16	Яңа светофор объектлар төзү таләп ителә	2

Автомобиль юлларының урнашу картасы 5 нче рәсемдә китерелде.

5 нче рәсем - Карта-схема УДС урнашуы

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын әзерләгәндә, шәһәрнең гомуми озынлыгы 219,2 км тәшкил итә, шуларның Р50597-93 - 25,5 км яки 11,6% шартлары буенча торышы канәгатьләнерлек түгел, 55,5 км яки 25,3% ремонт таләп итә.

128 километрга юл билгеләре, юл билгеләре булмаган участоклар 0 км булырга тиеш.

Муниципаль берәмлек юлларының процент нисбәтендә торышы 6 нчы
рәсемдә китерелде.

6 нчы рәсем - Яфрак тибындагы процент нисбәте

УДСның төп каркасы бер-берсе белән кисешкән киң һәм меридиональ юнәлештән торган тәресыман форма йөртә. Магистраль урамнарның һәм юлларның формалашкан чөлтәре нигездә меридиональ транспорт элементлары юнәлешендә үскән.

УДС дәвамында урамнарның киңлегә билгеләнгән таләпләргә туры килми, шулай ук автомобиль юлларын ремонтлау һәм гравияле һәм грунт юлларын билгеләнгән техник халәتكә китерү таләп ителә.

Бөгелмәнең автоюл чөлтәрендә килеп туган хәлгә анализ түбәндәге проблемаларны ачыклады:

- Урамнарның һәм юлларның бөтен жирдә дә камилләштерелгән асфальт-бетон өслеклегә юк;
- Узып баручы частьларның, тротуарларның, борт киртәләренең тузуы күзәтелә;
- юлларда ясалма корылмаларның дефектлары;
- тиешле урыннарда юлдагы жайланмаларның һәм юлларны төзекләндерүнең башка элементларының булмавы.

1.4. бүлек Транспорт төрләрә буенча транспорт инфраструктурасының эшләү күрсәткечләре һәм эшләү күрсәткечләре

1.4.1 бүлек Автомобиль транспорты

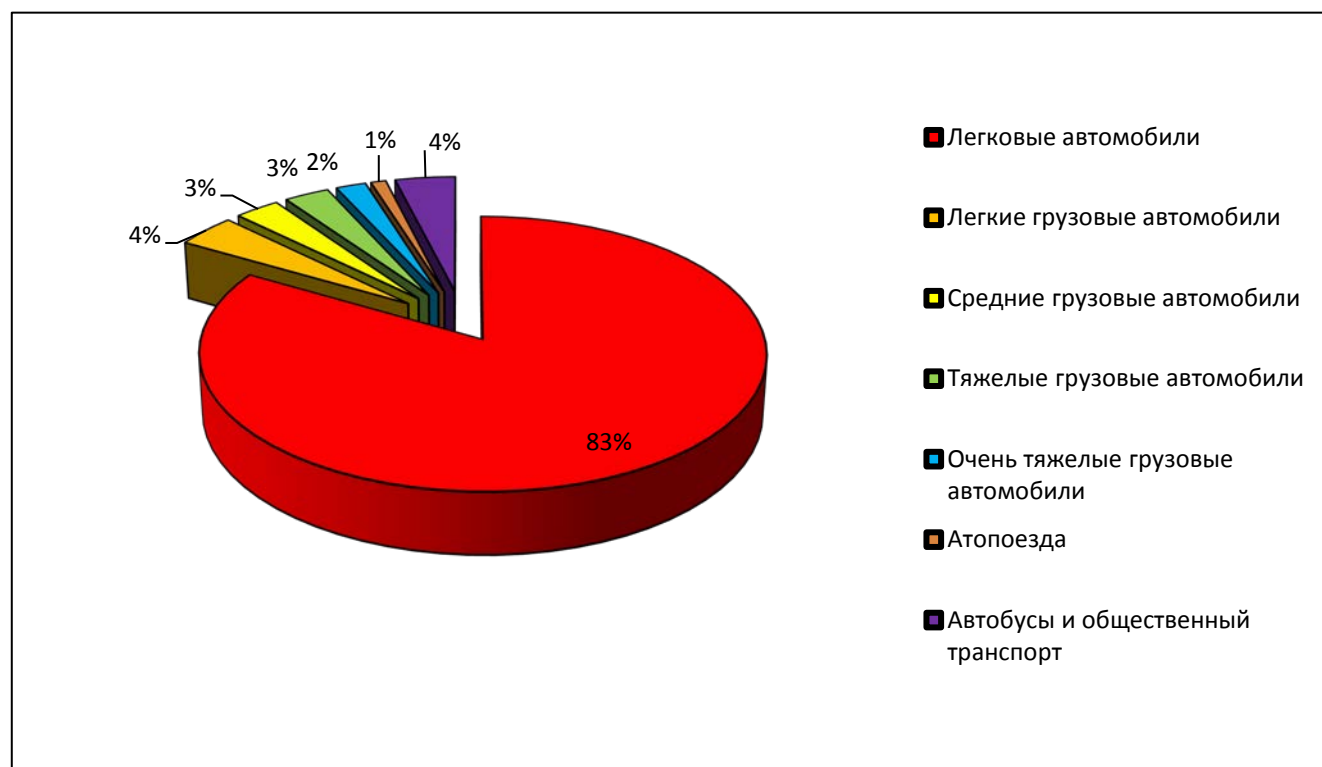
Транспорт инфраструктурасы - урам-юл челтәрен, линияне һәм урамдан тыш транспорт корылмаларын, пассажирларга хезмәт күрсәтү объектларын, йөкләр эшкәртү объектларын, транспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау һәм техник хезмәт күрсәтү объектларын үз эченә алган коммуникацияләр һәм объектлар, тышкы пассажир һәм йөк транспорты системасы. Транспорт өлкәсен үстерү дәрәжәсе көчле дәрәжәдә аерым территориялә берәмлекләр икътисадының гомуми торышы, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән. Бөгелмә шәһәрнең транспорт инфраструктурасын төбәк, район, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, шулай ук кыр һәм урман юллары тәшкил итә. Бөгелмә шәһәрнең күрше җирлекләр белән тышкы элемтәсә төбәк, район һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары буйлап гамәлгә ашырыла.

7 нче таблицада һәм 7 нче рәсемдә гомуми агымда процент нисбәтендә транспорт чаралары бүленеше күрсәтелгән.

7 нче таблица - гомуми төр ташкында транспорт чараларын бүлү

№ п/п	Транспорт чарасының төре	Транспорт чараларының гомуми агымыннан саны, %
1	Җиңел автомобильләр	85
2	Җиңел йөк автомобильләре	4
3	Урта йөк автомобильләре	3
4	Авыр йөк автомобильләре	3

5	Бик авыр йөк автомобильләре	2
6	Атопоезлар	1
7	Автобуслар һәм жәмәгать транспорты	4

7 нче рәсем - Транспортны бүлү

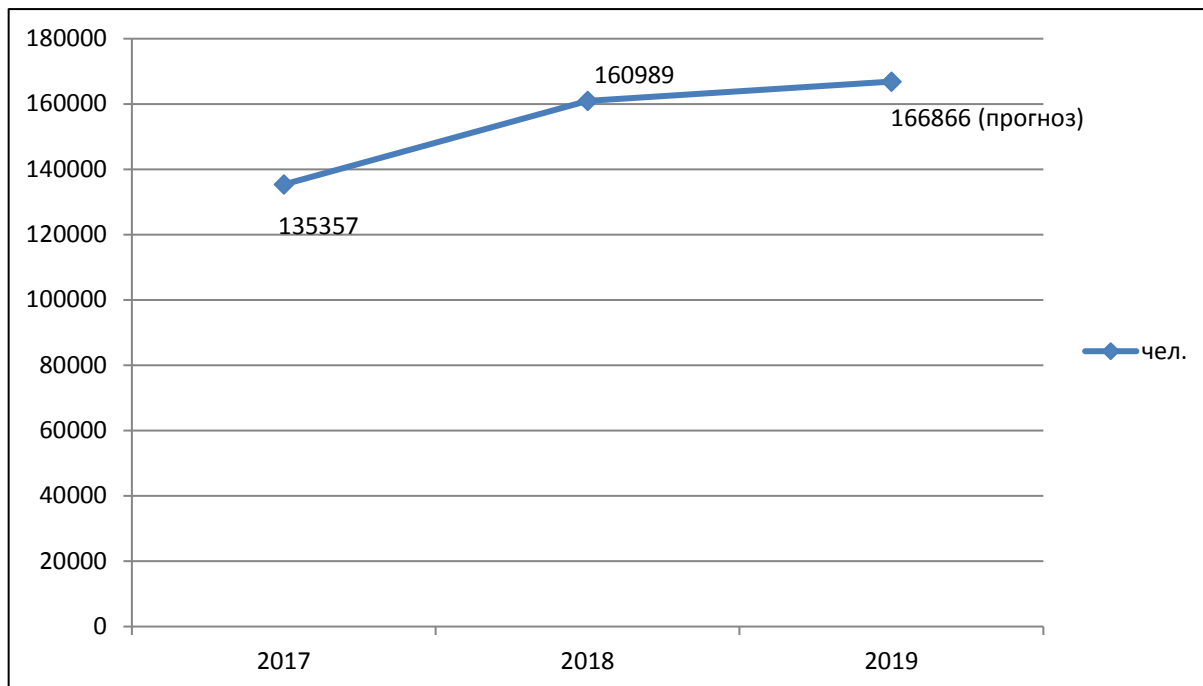
1.4.2 бүлек Тимер юл транспорты

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын төзегән вакытка Бөгелмә шәһәре территориясендә Куйбышев тимер юлы уза, ул сәнәгать зоналарына хезмәт күрсәтү өчен т/ю линиясе участокларына тармаклана.

Линия йөкләрне аулак һәм вак жибәрүләр белән тәмин итә, шулай ук пассажирлар йөртүне тәмин итә.

Шәһәрдә вокзал бинасы һәм 19 тимер юл кичүе булган Бөгелмә тимер юл станциясе урнашкан.

Пассажир агымы буенча мәгълүматлар 8 нче рәсемдә китерелгән.

8 нче рәсем - Транспортның т/ю пассажирлар агымы динамикасы

1.4.3 бүлек Су транспорты

Тимер юл һәм автомобиль транспортынан тыш, елга транспортында пассажирлар ташуда мөһим роль уйный.

Бөгелмә шәһәре чикләрендә су транспорты кулланып транспорт элементәсе юк.

1.4.4 бүлек Һава транспорты

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшләү вакытында халыкка Һава транспорты белән хезмәт күрсәтү Бөгелмә аэропорты аша гамәлгә ашырыла.

Бөгелмә аэропорты - Татарстанның көньяк-көнчыгышындагы нефть капкалары. Аэропорт Бөгелмә шәһәреннән 8 км ераклыкта урнашкан.

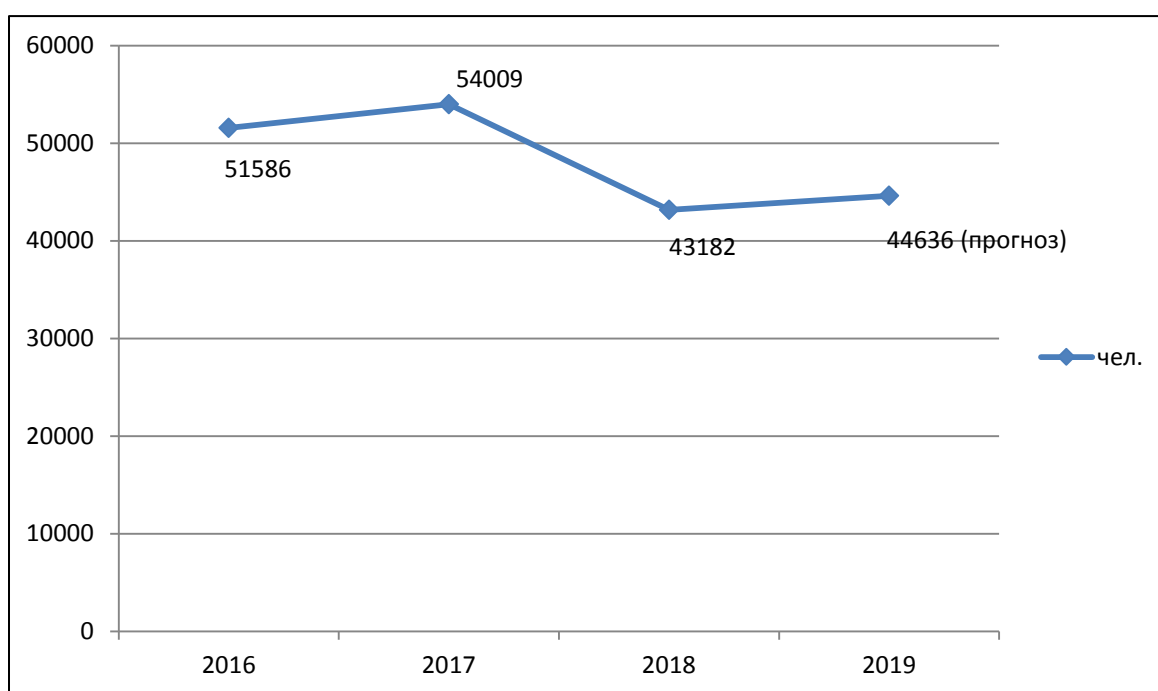
Аэропорт шулай ук шәһәрләргә дә хезмәт күрсәтә:

- Лениногорск (21 км);
- Әлмәт (42 км);
- Азнакай (29 км);
- Октябрьский (46 км).

Аэропорттан Россиянең Европа өлеше һәм көнбатыш Себер төбәкләренә даими һәм чартер рейслары башкарыла.

Аэропорт заманча инфраструктурага ия, ул үз эченә сәгатенә 50 дән артык кеше керә ала торган яңа аэровокзалны ала.

2016-2019 еллар чорында пассажирлар агымы буенча мәгълүматлар 9 нчы рәсемдә китерелгән.

9 нчы рәсем - Авиация транспортында пассажирлар агымы динамикасы

1.5 бүлек Транспорт чаралары паркы составына һәм жирлектә автомобильләштерү дәрәжәсенә анализ, парковкалар (парковка урыннары) белән тәэмин ителеш

Гражданнарның автотранспортын саклау шәхси милектәге бакча кишәрлекләрендә яки гаражларда бара. Күпкәтлы кварталларда яшәүче халыкның автотранспортын саклау үз гаражларында һәм йорт яны территорияләрендә бара. Йөк автотранспорты тиешле автобазаларда, предприятиеләрдә, гаражларда, автомобильләргә ягулык салу стацияләре терриПарковка урыннарның киңлегә үсешенә төп кимчелекләре түбәндәгеләвтомобиль юллары һәм урам-юл челтәре үсешенә яисә тулысынча булмау;

- шәхси автомобиль транспортыннан файдаланып халыкның транспорт хәрәкәтчәнлеген арттыру;
- гаражлар, автостоянкалар, автопарковкалар төзү һәм гамәлгә ашыру темпларының түбән булуы, шулай ук булган машина урыннарын тулысынча файдаланмау;
- автомобиль куя урыннары житәрлек булмаган торак һәм офис корылмаларын, сәүдә-күңел ачу комплексларын проектлау һәм төзү;
- автомобильләрне туктау һәм туктату мәсьәләләренә администрацияләү дәрәжәсе түбән булу;

Йөртүчеләрнең бер өлешенә үз-үзен тотышы түбән булу, юл хәрәкәте кагыйдәләрен белмәү.

Тукталыш булган урыннарда ихтыяжның тотрыксызлыгы, тукталышлар һәм аларның факттагы булуы (шул исәптән локаль) күп кенә тискәре күренешләр китереп чыгара:

- автомобиль юлларының һәм урам-юл челтәре объектларының үткәрү сәләтен киметү;
- Авариялелекне автмобиль юлларда арттыру; транспорт чаралары хәрәкәте тизлегенә кимүе;

- юлда йөк һәм пассажирлар булу вакытын арттыру;
- автомобиль транспортын эксплуатацияләүгә чыгымнар арту;
- Әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыны көчәйтү;
- Транспорт чараларының югары тузуы;
- Жәмгыятьтә социаль киеренкелекнең үсеше һәм башкалар.

Автозаправка станцияләре, техник хезмәт күрсәтү станцияләре һәм индивидуаль жиңел автомобильләргә даими саклау урыннары белән тәмин ителешкә карата таләпләр 42.13330.2011 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89 ", болай:

- 11.27 п. буенча, ягулык салу станцияләренә 1200 жиңел автомобильгә бер ягулык салу колонкасы кирәк;
- 11.26 п. буенча, СТОга ихтыяж 200 жиңел автомобильгә бер постны тәшkil итә;
- 11.19 п. нигезендә, автомобильләргә даими саклау өчен ябык һәм ачык автостоянкалар белән гомуми тәмин ителеш индивидуаль жиңел автомобильләргә исәпләү санының 90% ын тәшkil итәргә тиеш.

Бөгелмә шәһәрәндә «2013 - 2023 елларга Татарстан Республикасында газ-мотор ягулыгы базарын үстерү» дәүләт программасын үтәү кысаларында төзелгән ике автомобиль газ тутыру компрессор станциясе (АГНС) бар.

Тәүлегенә 270 жиңел автомобильгә һәм 144 йөк автомобиләнгә исәпләнгән. Шәһәрдә табигый газ (метан) төп кулланучылар - жәмәгать транспорты, коммуналь хужалык, жиңел һәм йөк коммерцияле транспорты предприятиеләре.

1.6 бүлек Гомуми файдаланудагы транспорт чаралары эшенә характеристика, шул исәптән пассажирлар агымына анализ

Бөгелмә шәһәре территориясендә пассажирлар һәм индивидуаль автотранспорт хезмәте алып барыла.

Бөгелмә шәһәре муниципаль берәмлегенә даими автобус маршрутлары буенча төзелгән шартнамәләр нигезендә шәһәр пассажир ташуларын «Минаев С.М.» ИП, 1, 1А, №2, №3 маршрутлары гамәлгә ашыра; №4, №5, №6, №10, №11, №12.

Хәрәкәтнең озынлыгы, вакыты һәм интервалы буенча мәгълүматлар 8 нче таблицада китерелгән.

8 нче таблица - маршрут челтәре буенча мәгълүматлар

№ п/п	Маршрут номеры	Туры юнәлештә озынлык, км	Эш вакыты	Эш интервалы, мин
1	1	19,98	5:30-20:00	60
2	1а	8,02	5:30-20:00	60
3	2	20,5	6:00-20:00	60
4	3	9,15	5:30-19:00	35
5	4	18,81	5:30-20:00	60
6	5	9,78	5:30-20:00	40
7	6	18,72	6:30-20:00	60
8	10	6,48	6:30-20:30	60
9	11	11,52	6:30-20:30	40
10	12	16,42	6:00-19:00	35

Гомуми файдаланудагы жир өсте транспортында пассажирларның максималь интенсивлыгы иртәнге һәм кичке сәгатьләрдә күзәтелә, калган вакытта

маршрут челтәре артык күп түгел, бу эш сәфәрләре белән бәйле, шулай ук аз санлы халык аркасында.

Соңгы 3 елда пассажирлар агымы кимү күзәтелә, бу халык санының кимүе, автомобиль кую дәрәжәсенә артуы, хезмәткә сәләтле яшәтә халык саны кимүе һәм халыкның аз хәрәкәтчән катламнары артуы - балалар һәм пенсионерлар кебек берничә факторга бәйле.

Пассажирлар транспорты куллана торган төп транспорт артерияләре булып жирле һәм район әһәмиятендәге автомобиль юллары тора.

Гомуми файдаланудагы муниципаль берәмлек автомобиль юллары челтәре буенча узучы жәмәгать транспорты маршрутлары челтәренә гомуми озынлыгы (маршрутлар салуны исәпкә алмыйча) 123,42 км тәшкил итә.

Маршрутлы транспорт челтәре район территориясенә МПТ сызыклары белән тыгызлыгы (δ) белән характерлана.

«Шәһәр округы Белогорск шәһәре» муниципаль берәмлегендә маршрут челтәренә тыгызлыгы түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$\delta = \frac{\sum L_c}{F} \text{ км/км}^2$$

F – муниципаль берәмлекнең мәйданы, км²; $\sum L_c$ – муниципаль берәмлек маршрут челтәренә гомуми озынлыгы.

$$\delta = \frac{\sum L_c}{F} = \frac{(139,38)}{27,87} = 5,02 \text{ км/км}^2$$

Маршрутлы челтәрнең 30-35%ы бер-берсенә йөкләнә, шуңа бәйле рәвештә челтәрнең тыгызлыгы якынча 5,02 км/км² - 30 % = 3,514 км/км² тәшкил итә.

Маршрут челтәре тыгызлыгы никадәр югарырак булса, пассажирлар вакыты шулкадәр азрак. Жәмәгать транспорты маршрутларының гомуми озынлыгынан чыгып һәм маршрут челтәренә тыгызлыгы 4,428 км/км² тәшкил итә.

Шәһәрләрнең яхшы үсеш алган транспорт челтәре $\delta \geq 2 \text{ км/км}^2$, ә аз үсеш алган челтәр $\delta = 1 - 2 \text{ км/км}^2$, начар үскән $\delta \leq 1 \text{ км/км}^2$

Жәмәгать пассажир транспорты челтәренең гамәлдәге тыгызлыгы үсеш алган дигән характерлана ала.

1.7 бүлек Жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү шартларын характерлау

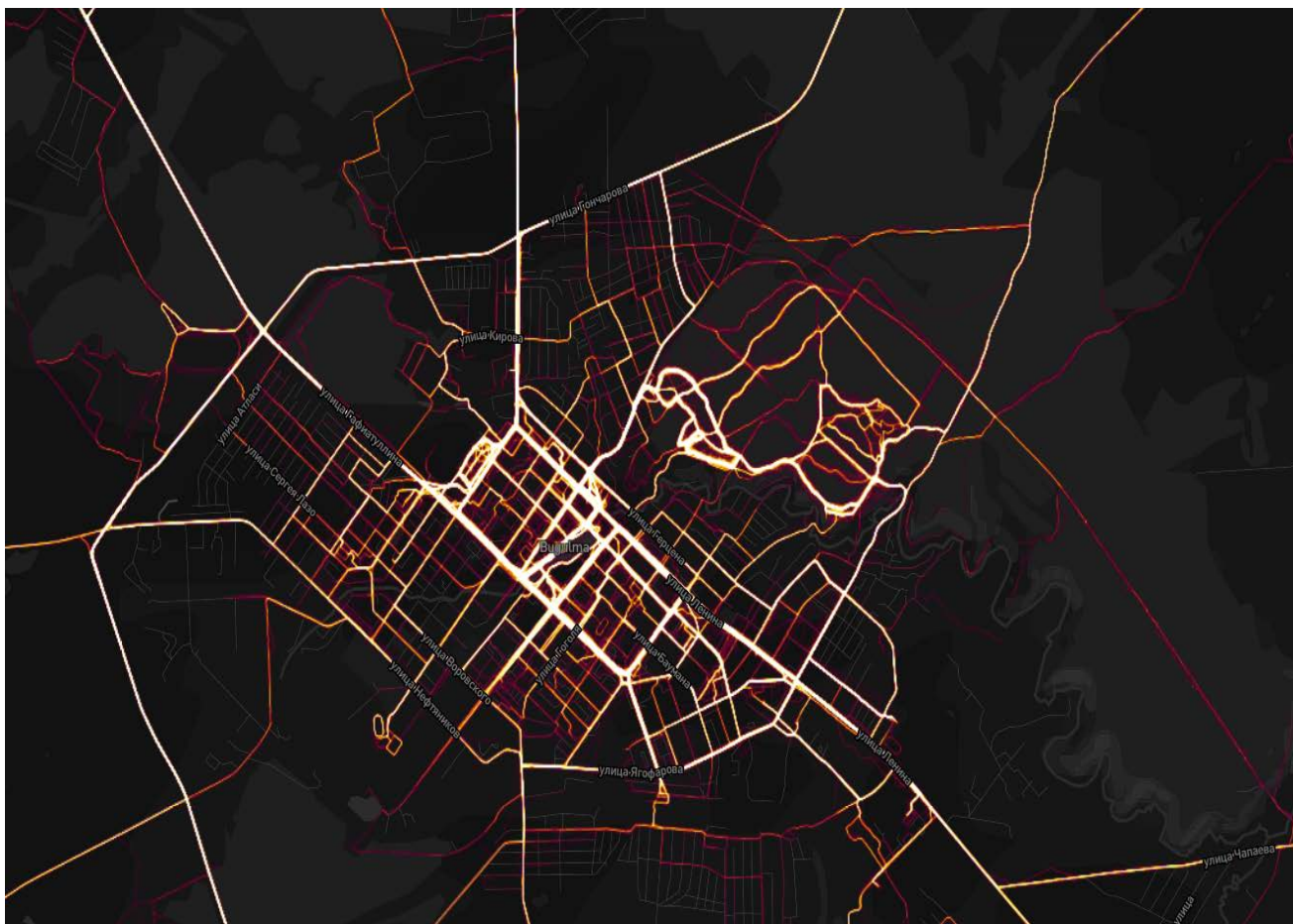
Төп жәяүлеләр юнәлешләре төп максатларга буйсынган: торак кварталларның үзара һәм социаль объектлар белән бәйләнеше.

Күпчелек урамнарда жәяүлеләр хәрәкәте төзекләндерелгән асфальт тротуарлар буенча гамәлгә ашырыла.

Гражданнарны муниципаль берәмлек территориясендә юл аша имин кичү өчен жәяүлеләр өчен кичүләр каралган.

Велосипед хәрәкәтен үстерү жирлектә зур популярлык казана. Торак пунктларда велосипед хәрәкәте оешкан төстә бара. Махсус билгеләнгән велосипед юллары юк. Велосипедлы транспортның хәрәкәте юл өлеше буенча яисә тротуарлар буйлап башкарыла.

10 нчы рәсемдә халыкның велоактивлыгы китерелгән.

10 нчы рәсем - Халыкның велоактивлыгы картасы

1.8 бүлек Йөк транспорт чараларының хәрәкәтен характерлау, коммуналь һәм юл хезмәтләренең транспорт чаралары эшен бәяләү, транспорт чаралары өчен инфраструктураның торышын бәяләү

Бөгелмә шәһәре территориясендә йөк транспорты чаралары физик затларга да, юридик затларга да карый.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге ташый торган йөкләрнең төп өлеше халык ихтыяжлары һәм сәнәгать объектлары өчен жәлеп ителгән транспорт белән ташыла.

Йөк ташулар махсус автотранспорт белән башкарыла. Нигездә төзелеш материаллары, грунт һәм чүп-чар ташыйлар.

Куркыныч йөкләрне, шулай ук авыр йөкле йөкләрне Бөгелмә шәһәре территориясендә ташу административ регламентлар нигезендә махсус рөхсәт бирү нигезендә башкарыла.

2018 елның 12 аенда бирелде:

- 191 Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юллары буйлап авыр йөк ташучы транспорт чаралары хәрәкәтенә рөхсәт ителә.

- Куркыныч йөк ташучы транспорт чаралары хәрәкәтенә 52 килеп 2019 елның 8 ае эчендә Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының гомуми кулланылыштагы жирле әһәмияттәге автомобиль юллары буйлап авыр йөк ташучы транспорт чаралары хәрәкәтенә 104 рөхсәт бирелде.

- Куркыныч йөк ташуны гамәлгә ашыручы йөк транспорт чаралары хәрәкәтенә карата 57 килешү (2018 елның шул ук чорында - 32 килешү).

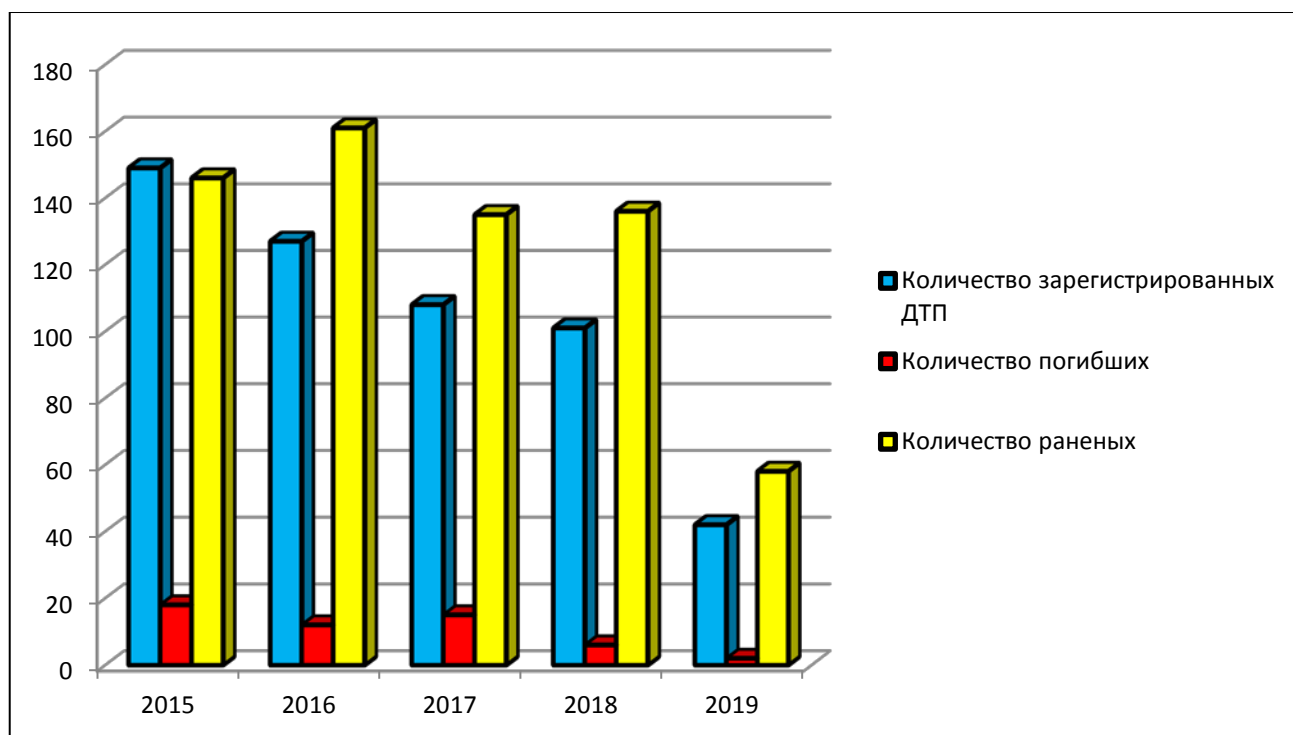
1.9 бүлек Юл хәрәкәте иминлеге дәрәжәсенә анализ

Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе ЮХИДИ идарәсе мәғлүматлары буенча, 2015-2019 елларда Бөгелмә шәһәре территориясендә жәяүлеләр һәм автомобильләр, велосипедчылар һәм хәрәкәтнең башка катнашучылары катнашында рәсми рәвештә 527 юл-транспорт һәлакәте теркәлгән, аларда 55 кеше һәлак булган һәм 636 төрле дәрәжәдәге жәрәхәтләр алган.

Юл-транспорт һәлакәтенең гомуми статистикасы 9 нчы таблицада һәм 11 нче рәсемдә күрсәтелгән.

9 нчы таблица - Бөгелмә шәһәренең гомуми юл-транспорт һәлакәте статистикасы

Ел	Теркәлгән юл-транспорт һәлакәтләр саны	Һәлак булучылар саны	Яралылар саны
2015	149	18	146
2016	127	12	161
2017	108	15	135
2018	101	6	136
2019	42	2	58

11 нче рәсем - Юл-транспорт һәлакәтенең гомуми статистикасы

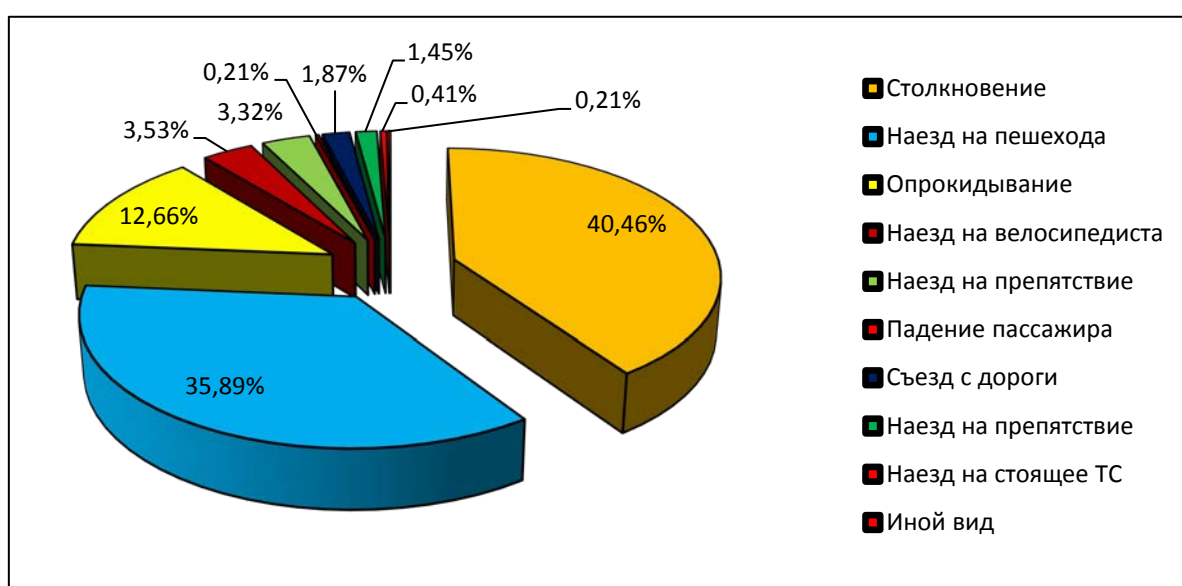
10 нчы таблицада түбәндә китерелгән статистикага караганда, Бөгелмә шәһәрәндә юл-транспорт һәләкәтләренең иң еш төрләрә булып «Столкновение» һәм «Наезд на пешехода» тора.

10 нчы таблица - Юл-транспорт һәләкәтләре төрләрә статистикасы

Юл-транспорт һәләкәте төре	Саны
2015 ел	
Бәрелеш	42
Жәяүлегә чыгу	39
Әйләнү	12
Велосипедчыга чыгу	5
Каршы тору	4
Пассажир кимү	4
Юлдан чыгу	3
2016 ел	
Бәрелеш	46
Жәяүлегә чыгу	42
Әйләнү	16
Каршы тору	12
Велосипедчыга чыгу	7
Юлдан чыгу	3
Пассажир кимү	1
2017 ел	
Жәяүлегә чыгу	43
Бәрелеш	42
Әйләнү	16
Каршы тору	3
Велосипедчыга чыгу	2

10 нчы таблица дэвамы

Юлдан чыгу	2
2018 ел	
Бәрелеш	42
Жәяүлегә чыгу	38
Әйләнү	13
Каршы тору	4
Велосипедчыга чыгу	2
Тора торган транспорт чарасына килү	1
Пассажир кимү	1
2019 ел	
Бәрелеш	23
Жәяүлегә чыгу	11
Әйләнү	4
Тора торган транспорт чарасына килү	1
Велосипедчыга чыгу	1
Юлдан чыгу	1
Башка төр	1

12 нче рәсем - Юл-транспорт һәлакәтенең төрләре буенча процент нисбәте

Аварияларның күпчелеге шәһәрдә теркәлгән. Иң авария көннәрендә мохит һәм жомга булды.

Иң авария сәгатьләре 6 сәгатьтән 12 сәгатькә кадәр чор булды.

Бөгелмә шәһәренң автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләренң төп сәбәпләре түбәндәгеләр:

- Юл йөрү өлешендәге транспорт-эксплуатация торышының кимчеләге; начар һава шартлары;
- Юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәмәү; юлларның начар яктырылуы; Горизонталь билгененң начар күренүе.
- Юл-транспорт травматизмын киметү буенча иң нәтижәле инструментларның берсе булып юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясенң төп урыннарын бетерү чаралары хезмәт итә.

Транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшләгәндә автомобиль юлларында авариялар торышына анализ ясау Бөгелмә шәһәре травматик нәтижәләргә китерә торган юл-транспорт һәлакәтләренң килеп чыгуын түбәндәге сәбәпләр белән аңлатыла:

- ТС санын ел саен арттыру;
- Автомобильләр санын арттыру һәм гамәлдәге ТПларга исәпләнмәгән гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге юллар челтәренң озынлыгы арасындагы үсә торган диспропорция.

Авариянң сәбәпләрен билгели торган төп факторларга түбәндәгеләрне кертергә кирәк:

Хәрәкәттә катнашучылар ягыннан юл йөрү кагыйдәләренң һәм таләпләренң үтәлмәве;

Юл өслегенң торышы канәгәтләнәрлек түгел;

Тиешле урыннарда горизонталь билге булмау.

Юл-транспорт һәлакәтләрен профилактикалау өчен беренчел һәм планлы чаралар билгеләнгән:

Беренче чираттагы чаралар:

Юл-патруль хезмәте тарафыннан юл хәрәкәте контролен һәм күзәтчелеген көчәйтү.

План чаралары:

Бөгелмә муниципаль районының урам-юл челтәрендә һәлакәтләрне кискәтү буенча профилактик чараларны гамәлгә ашыру.

Ул ел саен эшләнә торган «Бөгелмә муниципаль районында юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру» муниципаль максатчан программасы кысаларында юл хәрәкәте иминлеген комиссиясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Профилактик чаралар программасы 11 нче таблицада китерелгән.

11 нче таблица - профилактик чаралар буенча гамәлләр

Исеме	Доп. ФК исеме	Үрдәк. План 01.01.2019 ел	Төгәлләнгән Лимитлар 13.08.2019 елга	Расход 13.08.2019
"Юл хәрәкәте иминлеген арттыру" программасы	Светофор объектларны һәм юл билгеләрен билгеләү һәм алмаштыру	4 000 000,00	4 349 935,00	3 971 513,00
"Юл хәрәкәте иминлеген арттыру" программасы"	Юл кырые	3 750 000,00	3 750 000,00	2 297 750,00
"Юл хәрәкәте иминлеген арттыру" программасы	Юл хәрәкәте чараларын тоту һәм аларга техник хезмәт күрсәтү	4 250 000,00	4 615 854,46	3 671 863,46
"Юл хәрәкәте иминлеген арттыру" программасы		12 000 000,00	12 715 789,46	9 941 126,46

Программа кысаларында ел саен республика бюджеты акчалары исәбеннән юлларны ремонтлау буенча 4 программаны гамәлгә ашыру эше алып ймалы ремонт;

ТР Бөгелмә районында М-800 вак таш-комлы катнашмасыннан өслек (өслекнең күчеш тибы) жәелгән юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүне норматив хәлгә китерү;

гамәлдәге асфальт өслекле юл-урам челтәрен ремонтлау»;

ТР гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге юлларда юл эшләре программасы (муниципаль юл фонды).

Мәгариф, мәдәният, социаль яклау, спорт һәм яшьләр сәясәте учреждениеләре житәкчеләре юл-транспорт травматизмын профилактикалау кысаларында укучылар һәм хезмәткәрләр арасында мәгълүмати-аңлату эшләре алып барыла.

Мәгариф оешмалары Бөгелмә районы буенча Эчке эшләр Барлык мәгариф учреждениеләрендә юлларда һәм урамда үз-үзеңне тоту кагыйдәләре буенча инструктажлар, урамны чыкканда куркынычсызлык техникасын үтәү турында сыйныф сәгатьләре һәм әңгәмәләр алып барыла, балаларны ЮХИДИ инспекторлары белән очраштыралар.

Мәктәпләрдә юл хәрәкәте инспекторлары (ЮИДД) отрядлары булдырылды, алар расланган план буенча һәм “Юл хәрәкәте яшь инспекторлары отряды турындагы нигезләмә” нигезендә эшлиләр.

Яктылык кайтаргыч элементларны популярлаштыру, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү темасына ата-аналар жыелышлары үткәрелә.

Юл хәрәкәте иминлеге темасы жирле массакүләм мәгълүмат чараларында, матбугат басмаларында, социаль челтәрләрдә һәм интернет-жәмәгатьчелектә киң яктыртыла.

1.10 бүлек Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә, халыкның иминлегенә һәм сәламәтлегенә тискәре йогынтысын бәяләү

Автомобиль транспортынан әйләнә-тирә мохиткә экологик йөкләнеш хәрәкәтнең билгеләнгән интенсивлыгы вакытында һавадагы углерод оксиды һәм һавадагы азот оксиды концентрациясен исәпләү нигезендә бәяләнде, исәпләүләр барлык күрсәткечләрнең дә ПДК чикләрендә булуын күрсәтте.

«Атмосфера һавасында пычраткыч матдәләр концентрациясе (ПДК) рөхсәт ителгән торак урыннар» ДН 2.1.6.1338-03 югарылыгы табылмады.

Транспортның әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысы дәрәжәсе углерод (CO) оксидының һәм азот (NO₂) оксидының тәүлеклек уртача чыгарылуын исәпләү юлы белән бәяләнде һәм 12 нче таблицада тәкъдим ителде.

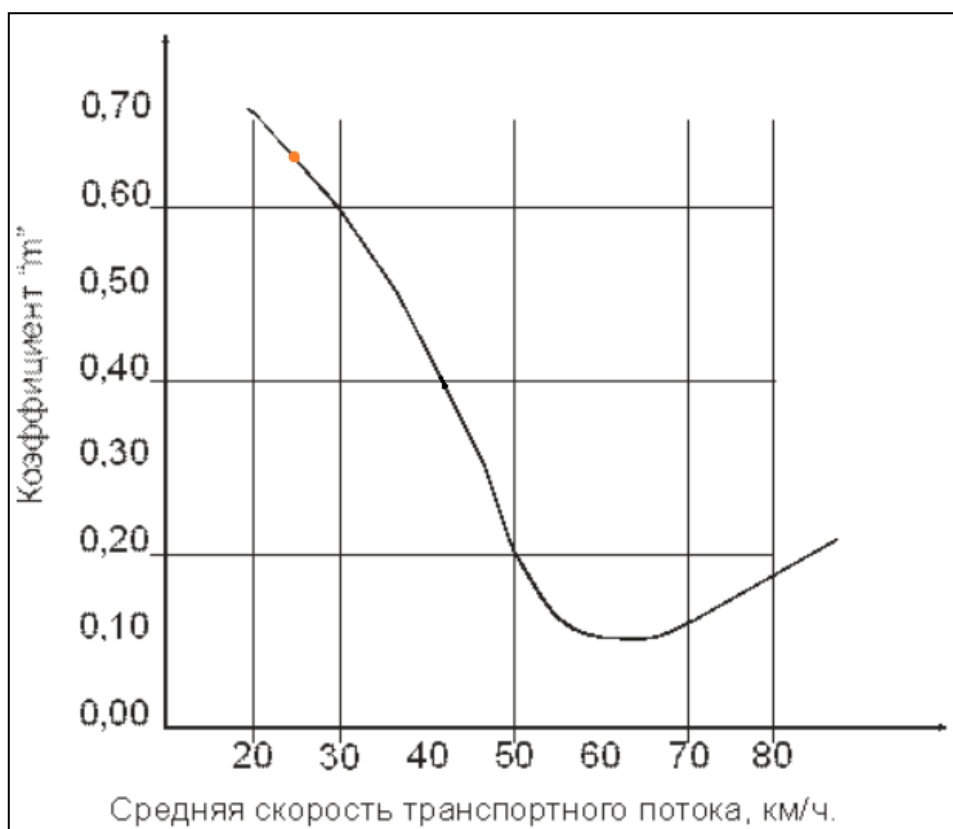
12 нче таблица - автотранспортның әйләнә-тирә мохиткә йогынтысы.

Участок исеме	Күрсәткеч			
	CO		NO ₂	
	Факт, мг/м ³	Норматив, мг/м ³	Факт, мг/м ³	Норматив, мг/м ³
ДС буенча уртача	≈0.012	3	≈0,0012	0,06

ПДКны билгеләү өчен түбәндәге исәпләүләр чыгарырбыз:

Хәрәкәт камералары, йөкләнеш датчиклары һәм башка мәгълүматлар мәгълүматларына караганда, ул сәгатенә автомобильләр хәрәкәтенең уртача тизлеген билгелик.

13 нче рәсем буенча m коэффициентын билгеләик. Ул 0,65 кә тигез.

13 нче рәсем - Коэффициент m

Дизель моторлы автомобильләр өчен ягулыкның уртача чыгымнары – 0,16 л/км һәм бензин – 0,11 л/км.

K_d (дизель автолары өчен) һәм K_b коэффициентлары (бензиннар өчен) ташлаулар өчен билгеләнгән CO и NO :

K_d - 0,6 (CO), 0,06 (NO).

K_b – 0,14 (CO), 0,05 (NO).

Жилләр розасы нигезендә өстенлек итүче жылнең тизлегә – 18км/ч или 3,33 м/с. Жилнең юл өслегенә төшү почмагы 30 градуска тигез итеп кабул ителә. Исәпләүләр түбәндәге формулалар буенча уздырыла:

$$q = 2.06 \cdot 10^{-4} \cdot m \cdot \{G_k \cdot N_k \cdot K_k\} + \{G_d \cdot N_d \cdot K_d\}$$

q - Юл участогында транспорт агымыннан пычрану төре эмиссиясенен m - 20 нче рәсем буенча билгеле бер коэффициент; G_k - Карбюратор

өчен ягулыкның уртача эксплуатация чыгымы; K_k - Пычрану компоненты өчен өчен кабул ителә торган коэффициент; N_k - Карбюратор автомобильләренең һәр һәр төренең хәрәкәтчәнлегә; G_d - Дизель автомобильләре ягулыгының уртача эксплуатация чыгымы; K_d - Пычрану компоненты өчен кабул ителә торган коэффициент; N_d - Дизель автомобильләренең һәр төренең хәрәкәтчәнлегә; $2.06 \cdot 10^{-4}$ - Кабул ителгән үлчәү берәмлекләренә күчү коэффициенты.

Моннан килә:

$$q_{CO} = 2.06 \cdot 10^{-4} \cdot 0,65 \cdot \{0,11 \cdot (23.45 \cdot 0,95) \cdot 0,6\} + \{0,16 \cdot (23.45 \cdot 0,05) \cdot 0,14\}$$

$$q_{CO} = 0,0002 \text{ г/м} \cdot \text{с}$$

$$q_{NO} = 2.06 \cdot 10^{-4} \cdot 0.65 \cdot \{0,11 \cdot 21,9 \cdot 0,06\} + \{0,16 \cdot (23.45 \cdot 0,05) \cdot 0,0015\}$$

$$q_{CO} = 0,00002 \text{ г/м} \cdot \text{с}$$

Түбәндә күрсәтелгән формула буенча, юлның ераклыгына карап, төрле компонентлар белән атмосфера һавасының пычрануы концентрациясе билгеләнә.

$$C_{CO}^{20} = \frac{q_{CO}}{\sqrt{2 \cdot 3.14 \cdot 4 \cdot V \cdot \sin \gamma}} = \frac{0.0002}{2.5 \cdot 4 \cdot 3.3 \cdot 0.5} = 0.000012 = 0.012 \text{ мг/куб. м}$$

$$C_{NO}^{20} = \frac{q_{CO}}{\sqrt{2 \cdot 3.14 \cdot 4 \cdot V \cdot \sin \gamma}} = \frac{0.00002}{2.5 \cdot 4 \cdot 3.3 \cdot 0.5} = 0.0012 \text{ мг/куб. м}$$

1.11 бүлек Жирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартларына һәм перспективаларына характеристика

Урамнарның һәм юлларның формалашкан чөлтәре нигездә меридиональ (продольный) транспорт элементлары юнәлешендә үсеш алган.

Урам-юл чөлтәренең кайбер участоклары автотранспортның һәм жәяүлеләрнең тар үтү өлешләре аркасында куркынычсыз һәм тиз хәрәкәт итүен тәэмин итми.

Беренче чиратта жирлекнең транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартларын һәм перспективаларын яхшырту тәкъдим ителә:

- зыян күрүчеләрне алмаштыру һәм житмәгән юл билгеләрен урнаштыру, индивидуаль проектлауның юл билгеләрен урнаштыру;
- Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан күпер корылмаларын реконструкцияләү.

Югарыда күрсәтелгән чараларны гамәлгә ашыру һәм транспорт системасын үстерү принциплары юлларны норматив хәлгә китерү буенча төп таләпләрне үтәүне тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Юлларны норматив хәлгә китерү мөһим социаль-иқътисадый һәм хужалык әһәмиятенә ия:

- автотранспорт хәрәкәте тизлеге һәм иминлеге артачак, йөгерүләр кыскартылачак. Болар барысы да йөкләр һәм пассажирлар ташуның үзкыйммәтен киметергә, вакытында медицина ярдәме күрсәтүне һәм янгынга каршы чаралар уздыруны тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Территориядә автотототранспорт хужаларының ихтыяжын канәгатьләндерү өчен техник хезмәт күрсәтү станцияләре (алга таба - СТО) һәм автозаправка станцияләре (алга таба - АЗС) җитәрлек.

1.11 бүлек Тимер юл инфраструктурасын үстерү перспективалары

ПКРТИ эшләгән вакытта т/ю инфраструктурасының торышын алга киткән дип санарга мөмкин, алга таба инфраструктура объектларына үз вакытында ремонт ясау һәм аларны модернизацияләү таләп ителә.

1.11.2 бүлек Автоюл инфраструктурасын үстерү перспективалары

Киләчәктә инде формалаша торган һәм шулай ук шәһәр төзелешенең яңа районнары исәбенә транспорт хезмәте күрсәтүне яхшырту күздә тотыла:

- шәһәрнең периферия өлешләрендә тышкы автохәрәкәтнең шәһәр төзелеше перифериясенә чыгару максатында гамәлдәге транспорт элементларын яхшырту һәм яңаларын оештыру;
- төзекләндерелгән жәяүлеләр юллары корылмаларын үз эченә алган жәяүлеләр өчен юнәлешләр һәм зоналар системасын оештыру.

1.11.3 бүлек Шәһәр пассажир транспортын үстерү перспективалары

Шәһәр жәмәгать транспорты линияләренең алга таба үсеше перспективада магистраль УДС озынлыгын арттыру буенча барачак. Пассажирлар ташуның иң зур күләме иртәнге һәм кичке сәгатьләргә туры килүен исәпкә алып, ә калган чорда жирлек территориясенә зур булмавына, хәрәкәт итүләр шактый дәрәжәдә жәяү башкарылуын исәпкә алып, автобус паркы структурасында уртача сыйдырышлылык машиналары өстенлек итәргә тиеш - гомуми файдаланудагы автотранспорт чараларының гомуми санының 70%ына кадәр.

1.11.4 бүлек Парковка кую урынын үстерү перспективалары

Муниципаль берәмлекне үстергәндә жирлек территориясендә индивидуаль жиңел автомобильләрне даими саклауның яңа объектларын урнаштыру һәм төзү концепциясен кабул итәргә кирәк:

- якын араларда өстәмә рәвештә (календарь ел) муниципаль берәмлек территориясендә теркәлгән автомобильләрнең гомуми саныннан 10-11 % чамасы күләмдә автотранспортны даими саклау өчен ачык саклана торган стоянкалар оештырырга;
- индивидуаль йортларда яшәүче халыкка караган автомобильләр тиешле участокларда урнаштырыла һәм даими саклау парковкаларында машина урыннары санын исәпләгәндә аларны исәпкә алмый.

Муниципаль берәмлек территориясендә автомобильләр паркын киләчәктә дә арттыруны автосервис предприятиеләре, техник хезмәт күрсәтү станцияләре үсешен таләп итәчәк.

Автомобильләр санын арттыруны исәпкә алып, исәп-хисап срогына автомобильләр паркына хезмәт күрсәтү өчен автомобильләр санын арттырырга кирәк.

1.12 бүлек Жирлекнең транспорт инфраструктурасын эшләү һәм үстерү өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү.

Норматив-хокукый базаны анализлаганда транспорт тармагын үстерү өчен кабул ителгән һәм төп документлар гамәлгә ашырылудан чыгып эш итәргә кирәк:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 № 190-ФЗ (ред. 30.12.2015) (с изм. и доп., үз көченә керү 10.01.2016).
- «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлегенә турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 декабрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон (2016 елның 15 февралендәге редакция).
- «Юл хәрәкәте иминлегенә турында» 1995 елның 10 декабрендәге 196-ФЗ номерлы Федераль закон (28.11.2015 редакциясендә) «Юл хәрәкәте иминлегенә турында» Федераль закон (с. и доп., үз көченә 2016 елның 15 гыйнварыннан кереш).
- «Россия Федерациясендә тимер юл транспорты турында» 2003 елның 10 гыйнварындагы 17-ФЗ номерлы Федераль закон
- РФ Хөкүмәтенең 1993 елның 23 октябрендәге 1090 номерлы карары (21.01.2016) «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында».
- «Жирлекләрнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләргә раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрендәге 1440 номерлы карары.
- Бөгелмә шәһәренең генераль планы.

«Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» Федераль законның 2014 елның 29 декабрендәге 456-ФЗ номерлы 5 статьясындагы 2 өлеше нигезендә авыл жирлегенең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшләргә һәм расларга кирәк.

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәнең гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (2016 елның 15 февралендәге редакциядә), шулай ук 2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының» (30.12.2015 ел редакциясендә) 8 статьясындагы 8 п. нигезендә жирлекләрнең, таләпләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган поселокларның транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау жирле үзидарә органнары вәкаләтләре составына керә.

Транспорт инфраструктурасын, шәһәрне комплекслы үстерү программалары жирле әһәмияттәге транспорт инфраструктурасы объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә ихтыяжлар нигезендә жирлекнең, шәһәрнең транспорт инфраструктурасын баланслы, перспективалы үстерүне тәэмин итәргә тиеш.

Программа тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк:

- барыннан да элек Бөгелмә шәһәре территориясендә икътисадый эшчәнлек алып баручы иминлек, сыйфат, шулай ук халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең нәтижәлелеге;
- шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә халык һәм икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен транспорт инфраструктурасы объектларының файдалана алуы;
- транспорт инфраструктурасын алга таба да хәрәкәт итүдә халыкның, шулай ук икътисадый эшчәнлекнең барлык субъектларының ихтыяжларына туры китереп үстерү - Бөгелмә шәһәре территориясендә пассажирлар һәм йөкләр ташуда;
- шәһәр төзелеше эшчәнлегә белән нисбәтле транспорт инфраструктурасын үстерү;
- Транспорт ихтыяжы белән идарә итү өчен шартлар;

- хужалык эшчэнлегенен икътисадый нәтижеләренә карата юл хәрәкәтендә катнашучыларның тормыш һәм сәламәтлеген тәмин итү өчен өстенлекле шартлар тудыру;

- Бөгелмә шәһәре территориясендә гомуми файдаланудагы транспорт чараларына карата транспорт чаралары хәрәкәтенен өстенлекле шартларын тудыру;

- Халыкның жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү өчен шартлар тудыру;

- Гамәлдәге транспорт инфраструктурасы эшчэнлегенен нәтижелелеге.

Транспорт инфраструктурасының сыйфатлы эшләве һәм үсеше өчен даими рәвештә актуальләштерергә һәм норматив хокукий базаны тулыландырырга кирәк.

1.13 бүлек Транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү.

Муниципаль берәмлекләрне финанслау дәрәжәсе шактый түбән. Транспорт инфраструктурасын үстерү чараларын финанслау республика бюджеты, шәһәр бюджеты, район бюджеты, шулай ук финанслауның бюджеттан тыш чыганаclarы исәбеннән гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Жирле бюджет акчаларын муниципаль юл фонды төзи, аны формалаштыру чыганаclarы түбәндәгеләр булырга мөмкин:

- Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары, шулай ук жирле бюджетларга билгеләнгән дифференциацияләнгән түләүләр нормативларын исәпкә алып, жирле бюджетлар арасында бүленергә тиешле дизель ягулыгына акцизлар;

- Автотранспорт чараларының дизель һәм (яисә) карбюратор (инжектор) двигательләре өчен мотор майларына акцизлар, алар Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары, шулай ук жирле бюджетлар арасында, жирле бюджетларга билгеләнгән дифференциацияләнгән түләүләр нормативларын исәпкә алып, бүленергә тиеш;

- Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары, шулай ук жирле бюджетларга билгеләнгән дифференциацияләнгән түләүләр нормативларын исәпкә алып, жирле бюджетлар арасында бүленергә тиешле автомобиль бензинына акцизлар;

- Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары, шулай ук жирле бюджетларга билгеләнгән дифференциацияләнгән түләүләр нормативларын исәпкә алып, жирле бюджетлар арасында бүленергә тиешле турыдан-туры куылган бензинга акцизлар;

- авыр йөклә һәм (яисә) эре габаритлы йөкләрне автомобиль белән ташуны гамәлгә ашыручы транспорт чаралары тарафыннан юл хужалыгы объектларына китерелә торган зыянны каплау исәбенә түләү;

- Эре габаритлы һәм авыр йөкләрне ташу кагыйдәләрен бозган өчен штраф;

- Федераль һәм региональ юл фондыннан юл эшчәнлеген финанс белән тәмин итүгә, шулай ук шәһәр чикләрендә урнашкан күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләрен, күпфатирлы йортларның ишегалды территорияләренә керү юлларын капитал ремонтлауга һәм ремонтлауга субсидияләр;

- юл эшчәнлеген финанс белән тәмин итүгә физик һәм юридик затлардан кире кайтарылмый торган кертемнәр, шул исәптән юл хужалыгы объектларына карата ихтыярий иганәләр;

- неусток (штрафлар, пенялар) түләүдән шәһәр бюджетына керә торган акчалар, шулай ук муниципаль контракт шартларын үтәүче (подрядчы) тарафыннан яисә муниципаль юл фонды акчалары исәбеннән финанслана торган башка шартнамәләргә бозуга бәйле рәвештә билгеләнгән тәртиптә түләтелгән муниципаль заказчы зыяннарын каплаудан;

- муниципаль юл фонды акчалары исәбеннән финанслана торган муниципаль контрактны төзү максатларында конкурста катнашучы тарафыннан уздырылучы конкурс яисә аукционда катнашучы тарафыннан мондый конкурста катнашуга заявканы тәмин итү буларак кертелгән акчалар, конкурста катнашучының мондый контракт төзүдән яисә аукцион төзүдән читләшкән очракта һәм Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән башка очракларда;

- куркыныч, авыр һәм эре габаритлы йөкләрне ташучы транспорт чараларын автомобиль юллары буйлап хәрәкәткә махсус рөхсәт бирү өчен вәкаләтле орган тарафыннан дәүләт пошлинасы;

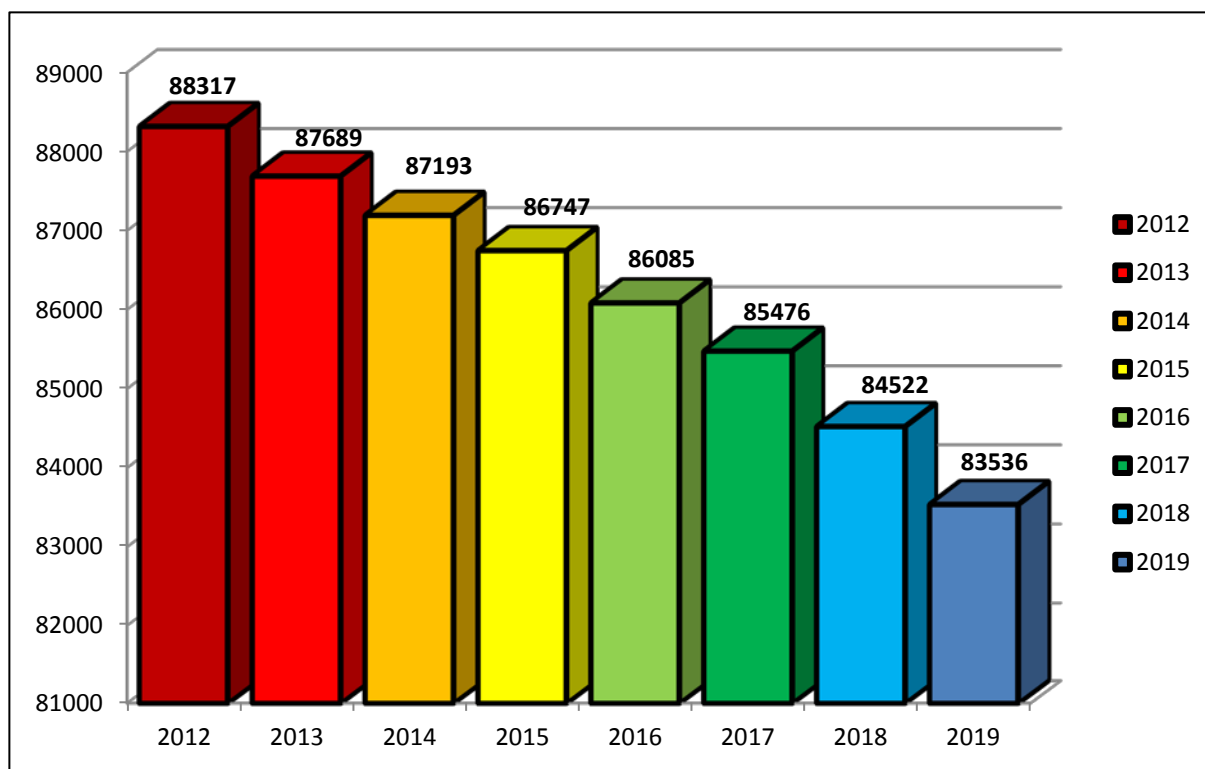
- юл эшчэнлеген финанс белэн тээмин итү өлөшөндө законнарда билгелэнгэн бюджетка башка керемнэр, шулай ук юл эшчэнлеген тээмин итүгө бэйле башка чыганаclar.

2 бүлек Шәһәр, районның һәм тулаем Татарстан Республикасының социаль-икътисадый хәлен үзгәртүне исәпкә алып, Бөгелмә шәһәре территориясендә транспорт ихтыяжы фаразы, халыкның хәрәкәт итү һәм йөкләр ташуның күләме һәм характеры үзгәрү

2.1 бүлек Жирлекнең социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелеше үсеше фаразы

Демографик ысул буенча шәһәр халкының саны фаразы проект чорларына халыкның табигый һәм механик хәрәкәте темпларын узган 13 ел эчендә анализлауга һәм аларны перспективага озайтуга нигезләнган.

Карала торган чор дәвамында 14 нче рәсем буенча шәһәр халкы саны кимеде, 8 ел эчендә ул 4781 кешегә кимеде, уртача елына 597 кешегә.

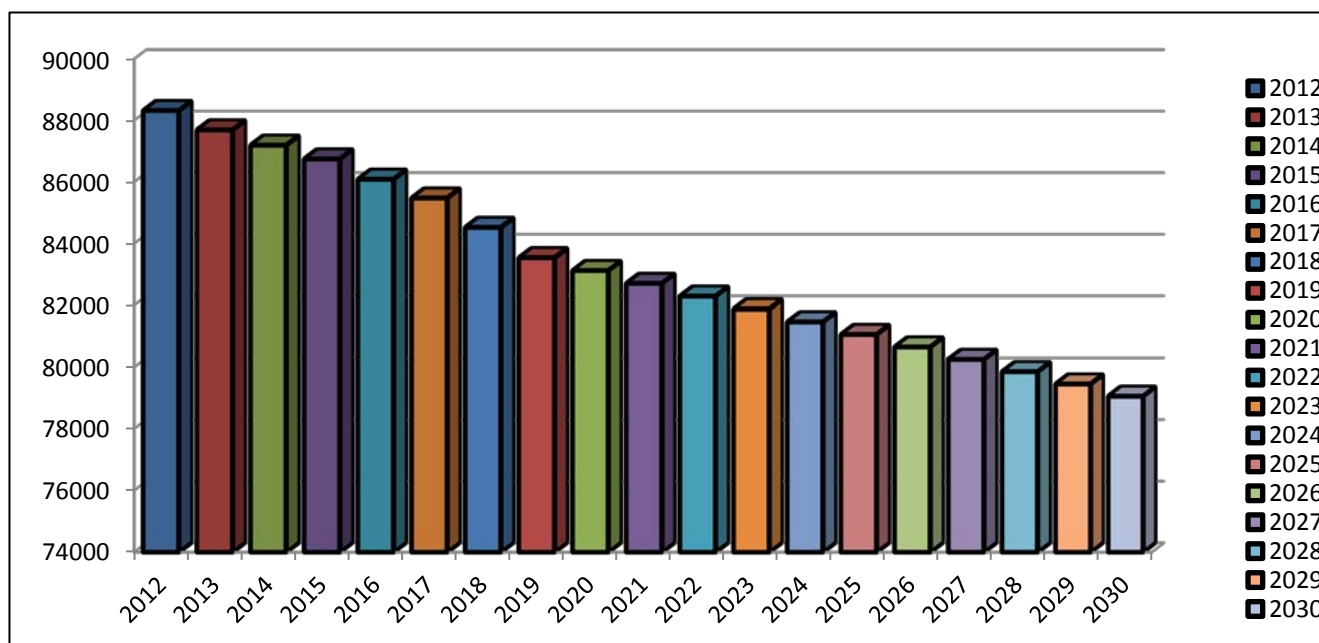

14 нче рәсем - Халык саны динамикасы

2030 елга кадәр чорга шәһәр халкы санын исәпләүнең ике варианты карала.

Беренче вариантта (инерцион) демографик күрсәткечләрнең проект чорларына үзгәрүенең гәмәлдәге тенденцияләре кабул ителде.

Инерцияле вариантта халык саны ел саен 0,5-1% ка кимиячәк.

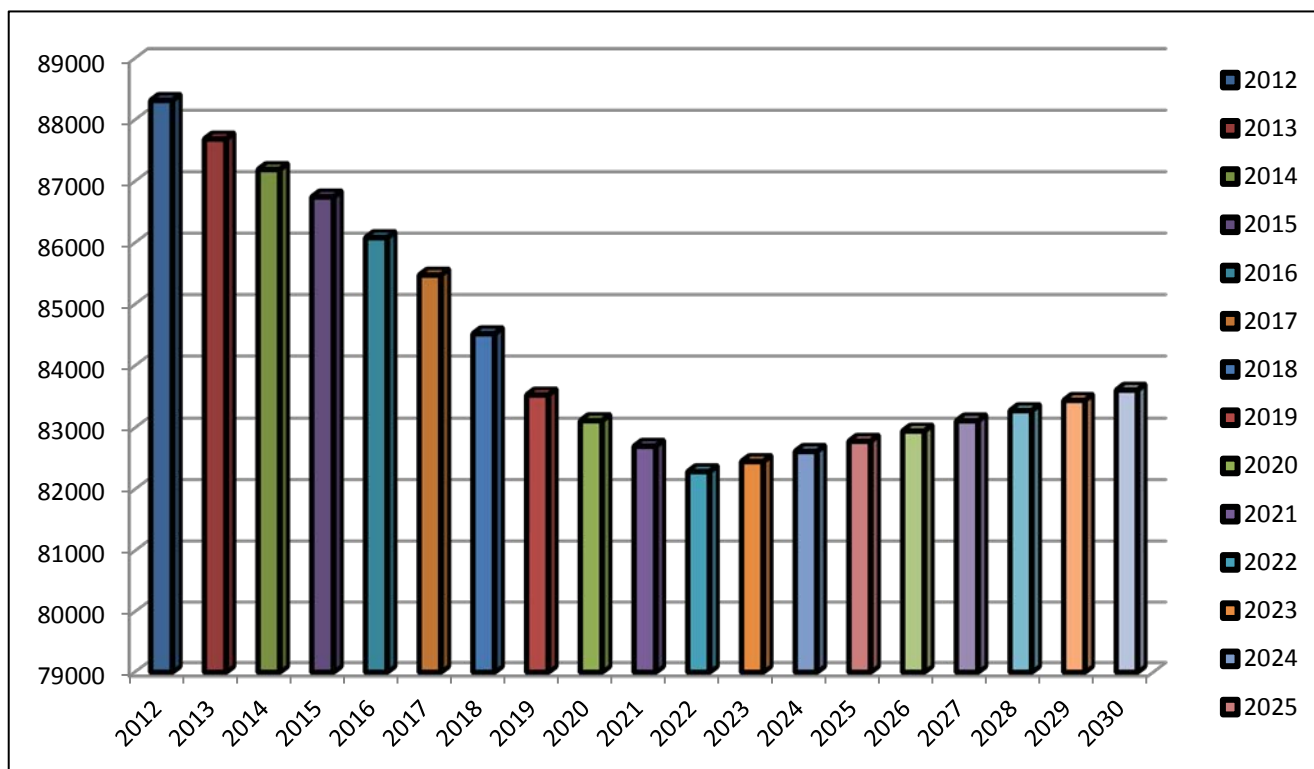

15 нче рәсем - Үсешнең инерцион варианты вакытында сан динамикасы

Икенче вариант - туучылар санының стимуляциясен исәпкә алып һәм халыкның үлү сәләтен киметеп, шулай ук шәһәр икътисадын үстерү, торак һәм социаль төзелешне үстерү чараларын гәмәлгә ашырып, максатчан вариант.

Үсешнең мондый вариантында халык санының 2022 елга кадәр аз гына кимүе күздә тотыла, ә алга таба, тормыш сыйфатын яхшырту чараларын гәмәлгә ашыруны исәпкә алып, халыкның гомуми санының ел саен 0,2 - 1 %ка артуы күздә тотыла.

Әлеге динамика 16 нчы рәсемдә китерелгән.

16 нчы рәсем - Тормыш дәрәжәсен стимуллаштырганда халык саны динамикасы

15 нче рәсемдән күренгәнчә, мондый тенденция уңай булчак, шуңа бәйләп рәвештә ул тормышка ашырырга тәкъдим ителә дә.

Житешсезлекләр халыкның заманча жөнәш-яшәләр структурасында (хезмәткә сәләтле яшәтгә халыкның югары проценты, ир-атлар саныннан хатын-кызлар санының артуы, хезмәткә сәләтле яшәтән кечерәк булган халыкның кимүе) салынган һәм халыкның табигый үсешен уңай күрсәткечләргә күчәрү проектының хисап срогында каршылык тудырачак.

Программа шулай ук төбәктәге, тулаем илдәге социаль-иқтисадый хәлнең мөмкин булган үзгәрешләрен исәпкә ала һәм халык санының исәп-хисап срогы ахырына теге яки бу якка 1-2% ка мөмкин булган тирбәнәшләре фаразлана.

Демографик фаразның кабул ителгән варианты Бөгелмә шәһәренең социаль-иқтисадый үсеш стратегиясә белән тулысынча бәйләнәштә.

2.1 бүлек Жирлекнең транспорт ихтыяжын фаразлау, жирлек территориясендә булган транспорт төрләре буенча халыкның хәрәкәт итү һәм йөкләр ташу күләмнәрен һәм характерын фаразлау

Транспорт моделен фаразлаганда һәм төзөгәндә халык саны фаразы, төбәкнең эшлекле активлыгы исәпкә алынган, күп факторлы модель төзелгән, аның нәтижеләре буенча транспорт комплексы хезмәтләренә халыкның транспорт ихтыяжының төп тармакларын үстерү фаразлары формалаштырылган.

Моннан тыш, транспорт комплексының инфраструктурасы, үз чиратында, транспорт ихтыяжы артыннан тизләтелгән темплар белән үсәргә тиеш булуы исәпкә алынды.

Транспорт комплексы үсешенә сценар шартлары фаразы сценар шартлар, Россия Федерациясенә социаль-иқтисади үсеш фаразының төп параметрлары нигезендә эшләнгән.

Транспорт комплексы үсеш сценарийларын эшлөгәндә, социаль-иқтисади үсешнең төп күрсәткечләренән тыш, макроиқтисади тенденцияләр исәпкә алынды, шулай итеп, ике төп вариант составында - 1 (база) варианты һәм 2 (уртача-оптимистик) варианты һәм, жирлек үсешенә барлык перспективаларын исәпкә алып, гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган 3 (иқтисади яктан нигезләнгән) вариант әзерләнде.

Фаразның 1, 2 вариантлары тышкы шартларның бердәм гипотезасы нигезендә эшләнгән. Вариантларның төрлеләге шәхси бизнесның үз-үзен тоту модельләренә аермасы, аның конкуренциягә сәләтлелеген арттыру перспективалары һәм үсешнең дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруның нәтижеләгә белән аңлатыла.

2.1.2 бүлек I вариант (база)

Үсешнең беренче вариантында соңгы чорда барлыкка килгән гамәлдәге инерцион трендларны саклап калу, хосусый компанияләрнең консерватив

инвестицион сәясәтен, дәүләт ихтыяжы стагнациясендә инфраструктура секторы компанияләре үсешенә чыгымнар чикләнгән килеш саклау күздә тотыла.

Шулай ук әлеге вариант Европа берлегенң санкцияләре һәм санкцион сәясәте нәтижәсендә барлыкка килгән агрессив тышкы мохит исәпкә алына.

2.1.2 бүлек II вариант (уртача-оптимистик)

Бөгелмә шәһәре территориясендә тагын да активрак сәясәт алып бару күздә тотыла, ул геополитик киеренкелек үсешенә бәйле тискәре нәтижәләргә киметүгә һәм тотрыклырак озак сроклы үсеш өчен шартлар тудыруга юнәлдереләчәк. Әлеге сценарий шәхси бизнесның ышанычын күтәрү, шәһәр территориясендә яңа инфраструктура проектларын финанслау, икътисадның аеруча зәгыйфь секторларын кредитлауны хуплау, кеше капиталын үстерүне финанслауны арттыру белән бәйле өстәмә кызыксындыру чаралары куллану шартларында икътисадны үстерүне характерлый.

Үсешнең икенче вариантының әлеге сценарие транспорт һәм пассажир ташуның икътисадый активлыгы арту, хезмәт активлыгы арту белән характерлана.

2.1.3 бүлек III вариант (икътисадый нигезләнгән)

Жирлек территориясендә тагын да активрак сәясәт үткәрү күздә тотыла, ул геополитик киеренкелек үсешенә бәйле тискәре нәтижәләргә киметүгә һәм тотрыклырак озак сроклы үсеш өчен шартлар тудыруга юнәлтеләчәк.

Әлеге сценарий шәхси бизнесның ышанычын күтәрү, яңа инфраструктура проектларын финанслау, икътисадның аеруча зәгыйфь секторларын кредитлауга ярдәм итү, кеше капиталын үстерүне финанслауны арттыру буенча бюджет чыгымнарына бәйле өстәмә кызыксындыру чаралары куллану шартларында икътисадны үстерүне характерлый.

Сценарий жирлекнең урам-юл челтәрен үстерү буенча төп чараларны комплекслы гамәлгә ашыруны күздә тотып, транспорт инфраструктурасын алдан

темплар белән үстерүне, перспектив төзелеш кварталларын үстерүне, индивидуаль торак төзелешен киңәйтүне, пассажирлар йөртү инфраструктурасын үстерүне күздә тотат.

2.3 бүлек Транспорт инфраструктурасын үстерү фаразы

Исәп-хисап срогына жирлекнең тышкы эшлекле, транспорт элемтэләре, хәзерге вакыттагы кебек үк, автомобиль һәм тимер юл транспорты белән тәмин ителәчәк.

Транспорт системасын үстерүнең төп принциплары булып түбәндәгеләр торырга тиеш:

- автомобиль юллары системасын оптимальләштерү һәм транспорт йөрешен яхшырту юлы белән социаль хезмәтләрдән файдалануны арттыру;
- транспорт хәлен яхшырту һәм аерым территорияләрнең инфраструктура белән тәмин ителешен яхшырту исәбенә икътисадый үсешне стимуллаштыру;
- икътисадый үсеш факторы буларак халыкның мобильлеген арттыру.

Муниципаль берәмлек территориясендә транспорт комплексы үсешенең төп принциплары өч төп өлешне үз эченә ала:

- гамәлдәге автомобиль юлларының сыйфатын яхшырту
- яңа автомобиль юллары төзү
- велосипед һәм жәяүлеләр хәрәкәтен тәмин итү өчен тротуарлар төзү.

2.4 бүлек Автомобильлэштерү дәрәжәсе фаразы, юл хәрәкәте параметры

Бүгөнгә көндә халыкны автомобильлэштерү дәрәжәсен уртача дип бәяләргә мөмкин. Бөгөлмәнең шәһәр территориясендә автомобиль транспорты агымының артуын һәм автомобиль транспортының язгы-жәйгә чорда артуын исәпкә алып (бу халыкның сезонлы миграциясә белән бәйлә) автомобильләрнең гомуми саны артачак.

2.5 бүлек Юл хәрәкәте иминлегә күрсәткечләре фаразы

Урам-юл челтәрләрендә, Бөгөлмә шәһәренең автомобиль юлларында юл-транспорт һәләкәтләре килеп чыгуның төп сәбәпләре түбәндәгеләр:

- жирлек территориясендә урам-юл челтәренең транспорт-эксплуатация торышындагы житешсезлекләр;
- начар һава шартлары;
- юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәмәү;
- юлларның начар яктыртылуы;
- горизонталь билгенең булмавы яисә начар күренүе;
- муниципаль берәмлек территориясендә автотранспорт чаралары паркын арттыру;
- транспорт чарасына кимендә 3 ел идарә стажы булган машина йөртүчеләр катнашында юл-транспорт һәләкәтләре саны арту.

Юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәсендә һәлак булучылар санын кыскарту, юл-транспорт һәләкәтләренең нәтижәләрен киметү шәһәр буенча тулаем алганда муниципаль программаларны гамәлгә ашыруның нәтижәлелегенә бәйлә. Бәян ителгәннәрне исәпкә алып, программа кысаларында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә эшнә дәвам итүнең актуаль һәм нигезле кирәклегә турында нәтижә ясарга мөмкин.

2.6 бүлек Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халык сәламәтлегенә тискәре йогынтысын фаразлау.

Муниципаль берәмлек территориясендә автомобильләрнең гомуми санының артуын исәпкә алып, шулай ук транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халык сәламәтлегенә тискәре йогынтысын арттыру фаразлана.

13 нче таблицада транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә йогынтысын фаразлау күрсәткечләре күрсәтелгән.

13 нче таблица - Әйләнә-тирә мохиткә транспорт инфраструктурасының тискәре йогынтысы фаразы

Участок исеме	Күрсәткеч			
	СО		NO ₂	
	Факт, мг/м ³	Норматив, мг/м ³	Факт, мг/м ³	Норматив, мг/м ³
УДС буенча уртача (агымдагы ел)	≈0,012	3	≈0,0012	0,06
2020-2025	≈0,0174	3	≈0,00174	0,06
2025-2030	≈0,025	3	≈0,0025	0,06

3 бүлек Бөгелмә шәһәренә транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципаль вариантлары, аларга Бөгелмә шәһәренә транспорт инфраструктурасын үстерүнең максатчан күрсәткечләре буенча бәя бирү, аннары гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган вариантны сайлау белән

I вариант (база). Соңгы чорда барлыкка килгән инерцион трендларны саклап калу, хосусый компанияләрнең консерватив инвестицион сәясәтен, дәүләт ихтыяжы стагнациясендә инфраструктур сектор компанияләре үстерүгә чыгымнар чикләнгән булуы күздә тотыла.

Шулай ук элге вариант Европа берлегенең санкцияләре һәм санкцион сәясәте нәтижәсендә барлыкка килгән агрессив тышкы мохит исәпкә алына.

II вариант (уртача-оптимистик). Шәһәр территориясендә геосәси киеренкелек үсешенә бәйлә нәтижәләргә киметүгә һәм тотрыклы озак вакытлы үсеш өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән актив сәясәт үткәрү күздә тотыла. Сценарий шәхси бизнесның ышанычын арттыру, яңа проектларны финанслау, икътисадның зәгыйфь секторларын кредитлауга бәйлә чыгымнарға бәйлә стимуллаштыручы чаралар куллану шартларында икътисад үсешен характерлый. Сценарий транспорт ташуларының икътисады активлыгы арту, эшлекле активлык арту белән характерлана, шулай ук инвестицияләр жәлеп итүне күздә тотат.

III вариант (икътисады яктан нигезләнгән). Шәһәр территориясендә геосәси киеренкелек үсешенә бәйлә нәтижәләргә киметүгә һәм тотрыклы озак вакытлы үсеш өчен шартлар тудыруга юнәлтелгән актив сәясәт үткәрү күздә тотыла. Сценарий шәхси бизнесның ышанычын арттыру, яңа проектларны финанслау, икътисадның йомшак секторларын кредитлауга ярдәм итү, кеше капиталын үстерүне финанслауны арттыру буенча бюджет чыгымнарына бәйлә өстәмә кызыксындыру чараларын куллану шартларында икътисадны үстерүне характерлый. Сценарий юллар һәм парковкалар төзүне, юл билгеләре куюны һәм тамгалар ясауны күздә тотат.

3.1 бүлек Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары

Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү буенча ике төрле чаралар бар:

- Оештыру;
- Реконструктив - планировкалы.

Оештыру чараларына урам-юл челтәре булган төп физик параметрларның үзгәрүе белән бәйлә булмаган барлык чаралар да керә, ә хәрәкәтне тәртипкә

салырга һәм аңа булган йөкләнешне оптималь һәм тигез итеп бүлүргә һәм аңа элек салынган физик мөмкинлекләрнең физик лимитын кулланырга мөмкинлек бирә.

Төп чаралар исәбенә түбәндәгеләр керә:

- жәяүлеләр өчен чыгу юлларын һәм жәяүлеләр зоналарын оештыру;
- Бер яклы хәрәкәт кертү.

Яңа жәяүлеләр кичүе урамнар киселешендә һәм төп жәяүлеләр маршрутлары кәүсәсендә урнаша.

Төзекләндерү-планлаштыру чараларына булган урам-юл челтәренең физик параметрларын үзгәртү белән бәйле барлык чаралар да керә, аларның төп чаралары түбәндәгеләр:

- Булган урамнарны һәм юлларны жимерү;
- Яңа урамнар һәм юллар төзү;

Әлеге чаралар гамәлдәге урам-юл челтәренең үткәрү сәләтенең физик лимиты тулысынча сарыф ителгән һәм оештыру чараларын куллану инде беринди уңай нәтижә китерми, йә халыкны, эш урыннарын һәм халыкны тарту урыннарын арттыру планлаштырылган территорияне перспективалы үстерү максатларында кулланыла, бу үз чиратында юл-транспорт инфраструктурасы кытлыгына китерергә мөмкин.

Үсеш чаралары 14 нче таблицада күрсәтелгән.

14 нче таблица - Транспорт төрлөре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары

№ п/п	Чара	Гамәлгә ашыру чираты	Фаразланган бәя, млн.сум
Реконструктив - планлаштыру чаралары			
1	Параметрларны категорияләргә житкереп, үзгәртеп кору, күчеш белән капланган юллар	2019 - 2035	IV кат. - 9 746,08/км ³ V кат. - 9 718,24/ км ⁴
2	орак массивларын үстергәндә яңа юллар төзү	Төзгәндә	Бәясе проект белән билгеләнә
3	Транспорт агымнарының эчке эшләр идарәсенә алга таба корректировка ясап, УДСның йөкләнешен ачыклау буенча табигый тикшеренүләр үткөрү	2025	0,05
4	УДС буйлап яклау утыртмаларын оештыру	2020-2035	Бәясе проект белән билгеләнә
5	ТС экологик характеристикаларын контрольдә тоту системасын кертү	2020-2030	Бәясе чаралар планына бәйле

³ Россия Федерациясе Президенты йөкләмәләре исемлегенң 1 пунктчыдагы «ж» пунктчасын Россия Федерациясе Дәүләт Советы президиумы утырышы йомгаклары буенча (2014 елның 12 ноябрендәге Пр-2651ГС) һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте Рәисе Д.А. Медведевның 2014 елның 25 ноябрендәге ДМ-П9-8751 номерлы йөкләмәсенң 8 пунктчыдагы «ж» пунктчасын үтәү турында доклад нигезендә. (2 нче доклад таблицасы)

⁴ Россия Федерациясе Президенты йөкләмәләре исемлегенң 1 пунктчыдагы «ж» пунктчасын Россия Федерациясе Дәүләт Советы президиумы утырышы йомгаклары буенча (2014 елның 12 ноябрендәге Пр-2651ГС) һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте Рәисе Д.А. Медведевның 2014 елның 25 ноябрендәге ДМ-П9-8751 номерлы йөкләмәсенң 8 пунктчыдагы «ж» пунктчасын үтәү турында доклад нигезендә. (2 нче доклад таблицасы)

3.2 бүлек Развитие транспорта Гомуми файдалануы чаралары

Халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрүнең һәм шәһәр эчендәге хәбәрдә автобуслар эшенең нәтижәлелеген күтәрүнең иң мөһим элементларыннан берсе булып пассажирларга мәгълүмат бирүнең ышанычлы системасын булдыру тора.

Пассажирларны даими рәвештә пассажирлар йөртүнең муниципаль маршрутларында автобуслар эшенең (хәрәкәтнең билгеләнгән расписаниесен бозу) тукталышлары гомуми файдаланудагы пассажир транспортының эш сыйфатының югары булмавы турында сөйли.

Пассажирлар ташуның сыйфатын яхшырту максатыннан, коммерцияле ташучыларга кайбер чараларны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

- маршрутларга чыгарыла торган ТС техник торышын тикшереп торуны гамәлгә ашыру;
- гомуми файдаланудагы автобусларның маршрут расписаниесен тикшереп тору;
- рейсларның тулылыгын һәм даимилеген оператив исәпкә алуны алып бару, гомуми файдаланудагы автобус транспортында пассажирлар йөртү процессын анализлау;
- автобусларда урнаштырылган йөртүчеләрдән һәм видеокамералардан керә торган мәгълүмат буенча килә торган юл һәм һава торышы факторларын исәпкә алуны да кертәп, пассажирлар йөртүне оператив озата баруны тәмин итү;
- маршрутларда транспорт эшен җайга салу эшләрен башкару, шул исәптән автобусларны расписаниедән читкә тайпылганда, маршрутларда транспорт өзекләрен булдырмау һәм бетерү;
- транспорт эшен үтәү турында хисап һәм йомгаклау белешмәләрен әзерләү һәм аларны муниципаль заказ яисә төзелгән контракт таләпләренә туры килүгә анализлау; ГЛОНАСС,
- видеомониторинг нигезендә маршрут транспорты хәрәкәте мониторингының заманча чараларын куллану;

Тәкъдим ителә торган чараларны гамәлгә ашыруның тәкъдим ителә торган срогы - 2025 елга кадәр.

Халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрүнең һәм автобуслар эшенең нәтижәлелеген күтәрүнең иң мөһим элементларыннан берсе - пассажирларга мәгълүмат бирүнең ышанычлы системасын булдыру.

Халыкка транспорт хезмәте күрсәтүнең сыйфатын күтәрү өчен, муниципаль берәмлек территориясендә түбәндәге гамәлләрне үз эченә алган пассажирларны мәгълүмати тәмин итү системасын гамәлгә ашыру максатка ярашлы булыр: - 52289-2004 ГОСТ Р нигезендә тукталыш пунктларына аудит үткәрү һәм аларны житешми торган юл тамгалары белән жиһазлау 5.16.

Пассажирлар ташуның сыйфатын яхшырту өчен Техник жайга салу һәм метрология буенча федераль агентлыкның 2005 елның 8 декабрендәге 360-ст. боерыгы нигезендә түбәндәгеләр тәкъдим ителә:

- хәрәкәт расписаниесе һәм алга таба аларны актуальләштерү белән, пассажирлар транспорты хәрәкәте расписаниеләре яисә маршрутлары үзгәргән саен, мәгълүмати табличкаларның (битләренең) тукталыш пунктында булуын тәмин итү;
- иң мөһим социаль объектлар (хастаханәләр, поликлиникалар, администрация) зонасында урнашкан тактиль-тавыш мнемосхемалары булу, мондый тукталышлар исемлеге бөтенроссия сукурлар жәмгыятең төбәк вәкиллеге белән килештерелергә тиеш.

Даими рәвештә пассажирлар йөртүнең һәм багаж ташуның муниципаль маршрутлары буенча автобусларда пассажирлар йөртүнең һәм багаж ташуның транспорт маршрут челтәрен оптимальләштерү түбәндәге чараларны үз эченә ала:

- актив торак төзелеше булган районнар өчен даими рәвештә пассажирлар йөртүнең һәм багаж ташуның муниципаль автобус маршрутлары санын арттыру.

ГОСТ Р 52289-2004 нигезендә каты өслекле юл салу, тукталыш пунктларын төзелеп бетмәгән заезд кесәләре белән жиһазлау, юл билгеләрен урнаштыру һәм

гомуми файдаланудагы пассажирлар транспорты хәрәкәт итә торган барлык автомобиль юлларында юл билгеләре кую эшләрен башкарырга кирәк.

Муниципаль берәмлекнең төп пассажир маршрутлары буйлап тукталыш павильоннарын реконструкцияләүне һәм алмаштыруны этаплап алып барырга кирәк, берничә елга план буенча, моның өчен хужалар һәм төзүчеләр өчен тәкъдимнәр формалаштырырга кирәк.

Әлеге проектны этаплап тормышка ашыру өчен, башлангыч этапта төп өч төркемне билгеләргә мөмкин.

I төркем. Милекчегә беркетелгән булган павильоннар.

А. Павильоннар төркеме яхшы тышкы кыяфәтле.

Яңартылган шәһәр мохитенә туры килә торган материалларны кулланып тышкы халәтне яхшырту буенча житди эшләр башкару, шулай ук урамнарны тышкы яктыртуны күздә тоту да жите.

Б. Павильонның примитив формалары һәм ямьсез тышкы кыяфәте.

Төзекләндерү яки заманча проект буенча үзгәртеп кору.

II төркеме. Шәһәр мохите киңлеген формалаштыручы урыннар.

А. Подтөркем. Акцентланган зур павильоннар.

Бу павильоннарның урнашу урыннары шәһәр киңлегенең килеп туган хәле күзлегеннән әһәмиятле урыннар булып тора. Мондый объектларны индивидуаль проектлар, махсус сыйфат, файдаланып, жирле колоритның стилистик элементлары буенча төзекләндерергә кирәк.

Б. Равның стиле буенча, ләкин павильоннар азрак.

III төркем. Гади, социаль тукталыш павильоннары.

Мондый павильоннарны үзәк урамнарда транспорт һәм пассажир агымнары концентрациясе районында урнаштыру планлаштырыла. Бу коммерция объектларыннан башка павильоннар, алар заманча лапаска гына ия.

А. Павильон төркемен материаллар һәм формалар кулланып, типовой проектлар буенча гомуми концепция нигезендә башкару күздә тотыла.

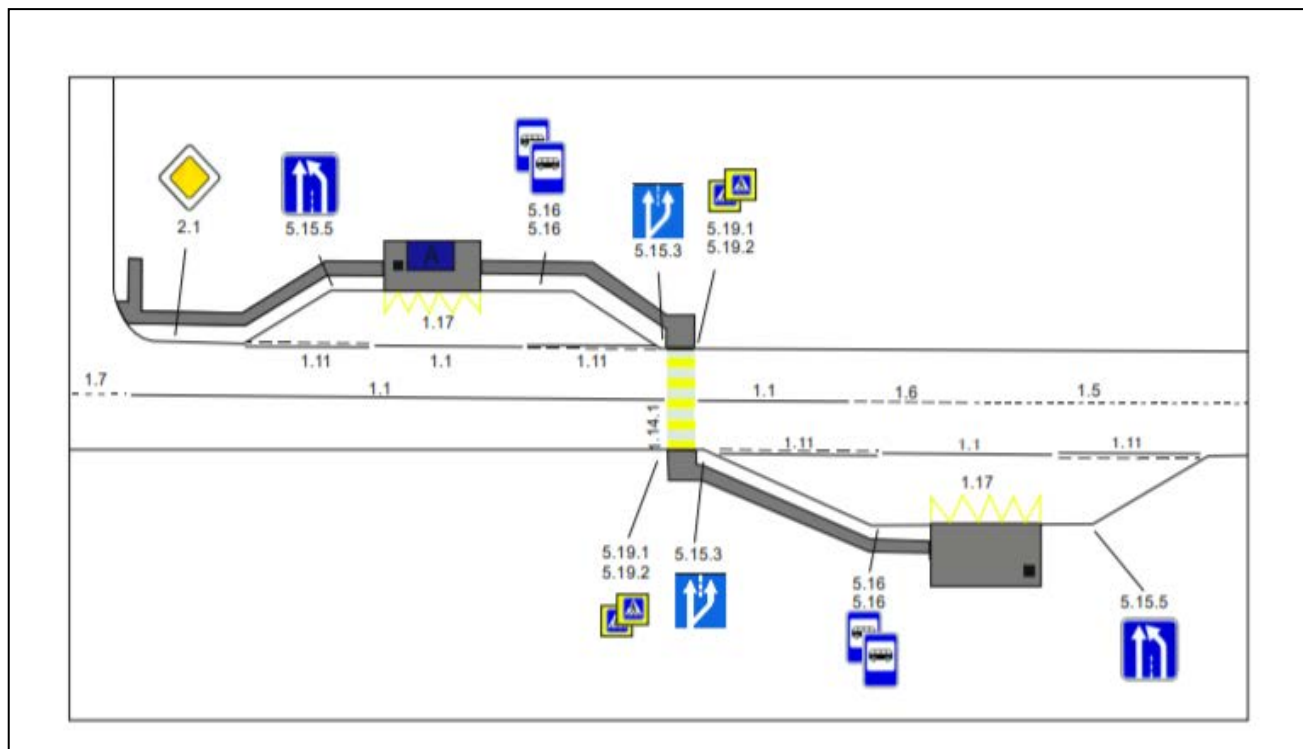
Бу төркемдәге корылмаларның максаты - шәһәр тирәлегенә органик рәвештә туры килә торган уңайлы эстетик навеслар булдыру.

Б. социаль объектлар аз.

Павильоннарны үзек урамнарда түгел, ә алар янәшәсендәге урыннарда урнаштыру күздә тотыла.

Шулай ук 2 - 3 елга бер тапкыр павильоннарны ремонтларга, шулай ук 4 - 5 елга бер тапкыр яңартырга кирәк.

17 нче рәсемдә тукталыш пунктларын урнаштыру варианты тәкъдим ителде.

17 рәсем - Тукталыш пунктның урнаштыру варианты

15 нче таблицада гомуми хезмәт күрсәтү транспортының үстерү чаралары исемлегенә китерелгән.

15 нче таблица - Гомуми файдаланудагы транспортны үстөрү чаралары

№ п/п	Объект исеме	Характеристиклар	Урын-жир	Чираттагы	Финанслау күлөмө ⁵ мең сум
1	Жәмәгаты транспорт маршрутларын оештыру	Жирле аһамияттеге УДС үсешен исәпкә алып	ш. Бөгелмә	2020-2030	-
2	Тукталыш пунктларын төзү/реконстру кцияләү	-	ш. Бөгелмә	2020-2030	Бәясе проект белән билгеләнә
3	Транспорт чаралары паркын арттыру	п.1 не башкарганда	ш. Бөгелмә	2020-2030	Бәясе ТС санына бәйле
4	3.2 бүлектә тәкъдим ителгән башка чаралар	-	ш. Бөгелмә	2020-2030	Бәясе чаралар планы белән билгеләнә

3.3 бүлек Парковка урыннар кую тирәлеген үстөрү чаралары

Юл өлөшө киңлеген нәтижәле файдалануны тәэмин итү һәм транспорт чараларын, муниципаль берәмлек территориясендә машина кую мөмкинлеген тәэмин итү өчен түбәндәге чаралар тәкъдим ителә, алар гамәлдәге юл өлөшө

⁵ Инвестицияләр күләмен индивидуаль тәртиптә һәр объектны төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау турында карар кабул итү факты буенча ачыкларга кирәк, моннан тыш, акчалар күләме барлык дәрәжәдәге бюджетлардан бюджет йөкләмәләре лимитларын чираттагы финанс елына һәм план чорына житкертгәннән соң аныкланчак.

киңлеген нәтижәле файдаланырга, транспорт агымы хәрәкәтенә комачаулый торган автомобильләрдән юл челтәренен кырый полосаларын бушатырга, шулай ук үткәрү сәләтен арттырырга ярдәм итәчәк:

- һәркем өчен мөмкин булган урыннарда өстәмә парковкалар булдыру;
- муниципаль берәмлек территориясендә иң күп тулган урамнарда транспорт чараларын туктату һәм туктату мөмкинлеген чикләү яисә тулысынча кире кагу.

Шулай ук мондый чараларны мәгариф учреждениеләре тирәсендә дә кулланырга кирәк.

Әлеге чаралар жәмәгать транспортына маршрутларның билгеләнгән расписаниесен сакларга һәм урамнарның үткәрү мөмкинлеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Муниципаль берәмлек территориясендә тукталыш һәм туктап торуны тыю гамәлләре 3.27 «Туктату тыелган» һәм 3.28 «Стойнка тыелган» тамгалары куелган юл билгеләре куя белән гамәлгә ашырыла.

Өстәмә рәвештә 1.4 һәм 1.10 билгеләре ясала. Билгеләрнең хәрәкәт итү зонасында кесәдәге парклар кала һәм юл билгесе белән җиһазландырыла 6.4 "Парковка 8.6.1 - 8.6.9 "Машинага транспорт чарасын куя ысулы".

Яңа торак кварталлар һәм башка объектлар төзегәндә, халыкны машина куя урыннары белән норматив тәмин итүне күздә тотарга кирәк.

ПКРТИ эшләгән вакытта муниципаль берәмлек территориясендә кышкы чорда парковка киңлеген оештыру проблемасы бар.

Муниципаль берәмлек юл челтәренен зур булмаган киңлеген, шулай ук автомобиль транспорты хәрәкәте өчен билгеләнгән юл полотносын начар чистарту һәм юл полотносын кардан чистарту аркасында транспорт чаралары хәрәкәтендә кыенлыklar барлыкка килә, юл читендә туктап калган автомобильләр өстәмә кыенлыklar тудыра.

Урамнарда, кышкы чорда, муниципаль берәмлек территориясендә затлы вәзгыятьне киметү өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

- муниципаль берәмлек юл челтәрен кар капламыннан вакытында чистартырга, шулай ук әлеге чараның үтәлешен контрольдә тотуны катгыйландырырга;

- тоткарлар ясалы урыннарында 3.27 «Остановка тыелган» дигән табличка белән берлектә «Гололедица» юл билгеләре урнаштырырга.

Юл билгеләренен мондый кушылмасы күрсәткәнчә, аларның тәэсире кышкы чорга гына таралачак, ул вакытта юлның бер өлеше тайгак, жәйге чорда әлеге билгеләр үз көчләрен югалта.

Искәрмә:

Кышкы чорда ноябрьдән февральгә кадәр дүрт ай (шул көнне кертеп) аңларга кирәк, жәйге чорда әлеге билгеләр үз көчен югалта.

Парковка кую урынын үстерү чаралары 16 нчы таблицада китерел 16 нчы таблица - Гомуми файдаланудагы транспортны үстерү

Чаралары п/п	Объектның аталышы	Урын-жир	Чираттагы	Финанслау күләме ⁶ мең сум
1	ТС (торак кварталлар, МБОУ, ТРЦ) тартылган объектлар янында стоянкалар төзү.	ш. Бөгелмә	2019-2031	Бәясе проект тарафыннан билгеләнә һәм машина урыннары һәм машина кую типлары санына бәйле
2	Төзелеш/ гамәлдәге паркингларны, заезд кесәләрен, линия парковкаларын реконструкцияләү	ш. Бөгелмә	2019-2031	Бәясе проект белән билгеләнә

⁶ Инвестицияләр күләмен индивидуаль тәртиптә һәр объектны төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау турында карар кабул итү факты буенча ачыкларга кирәк, моннан тыш, акчалар күләме барлык дәрәжәдәге бюджетлардан бюджет йөкләмәләре лимитларын чираттагы финанс елына һәм план чорына житкәргәннән соң аныкланачак.

3.4 бүлек Жәяүлеләр һәм велосипед хәрәкәте өчен инфраструктураны үстерү чаралары

Муниципаль берәмлекне үстерү планнарына туры китереп, велосипед юлларын аерым төзү каралмаган һәм велосипедта йөрү өчен гамәлдәге юл челтәре кулланылачак, дип фаразлана.

Велосипедчыларның ихтыяжларын юл челтәренен барлык участокларында да, шулай ук яңа юлларны планлаштырганда да исәпкә алырга кирәк, анда гамәлдәге "тар урыннарны" урап узып, маршрутлар булдыру мөмкинлеге булырга мөмкин. Шулай ук велосипедчыларга жәлеп итү объектлары янында уңайлы парковка урыннары булу мөһим.

Әлеге карарларны гамәлгә ашыру транспорт системасының тотрыклылыгына, велотранспортны файдалануны бүләкләүгә китерәчәк һәм, шулай итеп, 2020 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең транспорт стратегиясенең төп максатларының берсенә ирешүгә ярдәм итәчәк.

Велосипедлы хәрәкәтне тәмин итүче объектларга түбәндәгеләр керә:

- Велосипед юллары;
- Вакытлыча саклау урыны велотранспорт (велопарклар);
- Велосипед билгеләре.

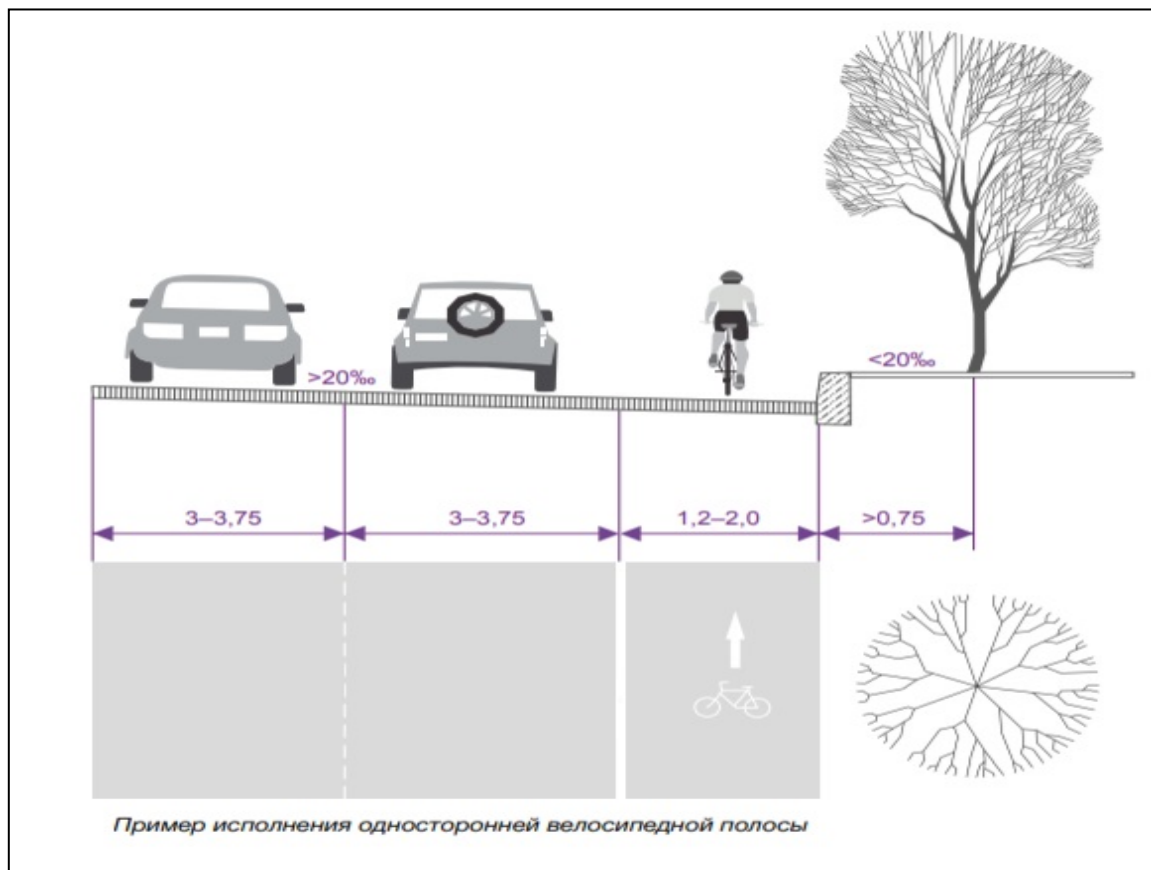
Муниципаль берәмлекнең велосипед хәрәкәтен үстерү өчен, юллар төзегәндә, төзекләндергәндә, берьяклы бер веломаршрут урнаштыру мөмкинлеге булган УДСны яңадан барлау тәкъдим ителә, 16 нчы рәсем буенча, велотранспорт инфраструктурасы халкы тарафыннан массакүләм файдалану урыннарында. Велосипед юлларын түбәндәге таләпләрне исәпкә алып проектларга кирәк:

- ГОСТ 33150-2014 «Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Жәяүлеләр һәм велосипед юлларын проектлау.
- Гомуми таләпләр»; Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары Каршы торунның япмалары төсле. Техник таләпләр;
- Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары Жиһазлау элементлары. Классификация;

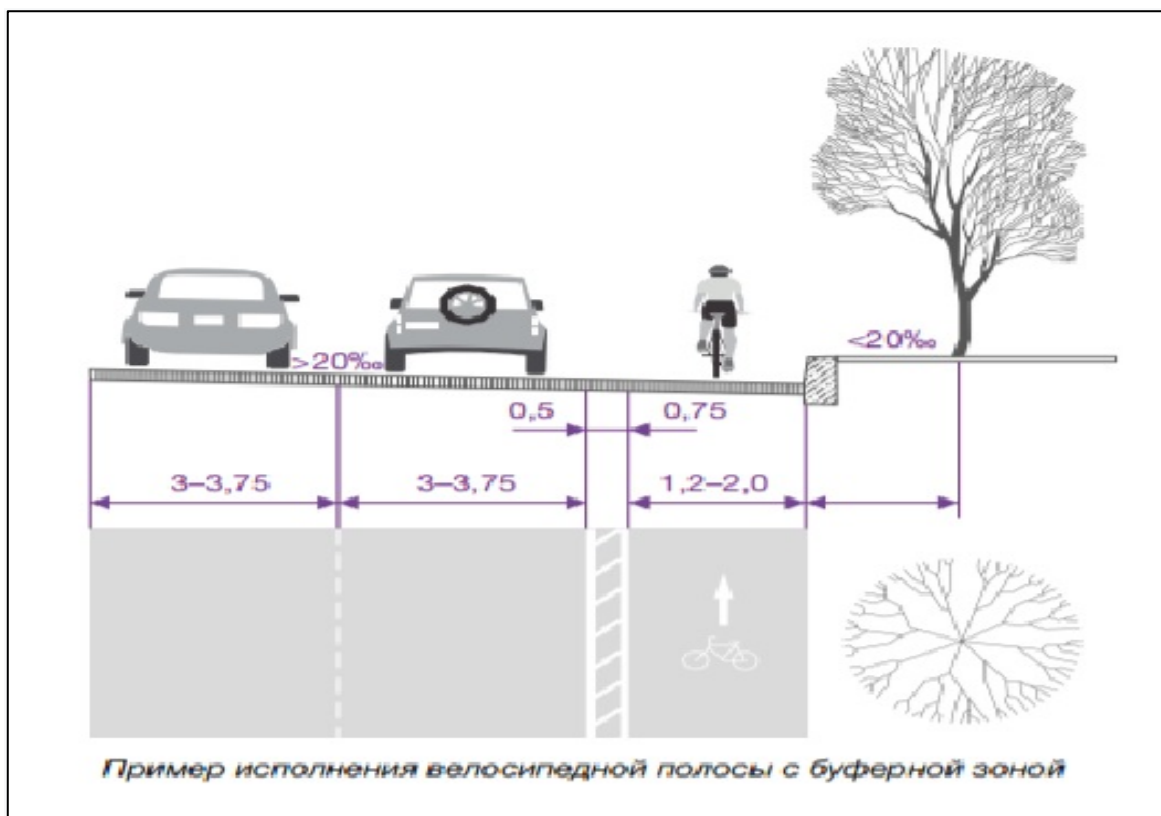
- ГОСТ 33127-2014 Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Юл утлары. Классификация;

- ГОСТ 33475-2015 Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Геометрик элементлар. Техник таләпләр.

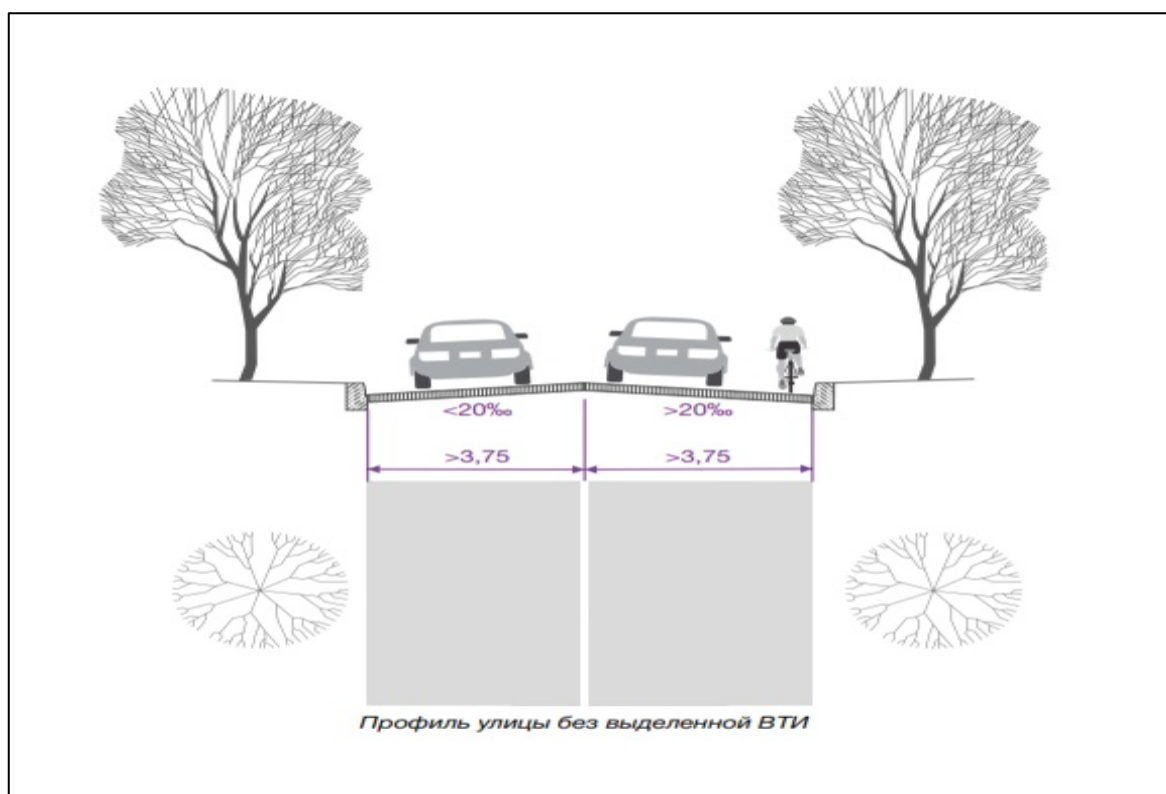
Түбән төзелешлеләргә велоюллар урнаштыру, велоюллар белән а/д белән кисешү һәм велоюллар салу өчен билгеләр тәкъдим ителгән.

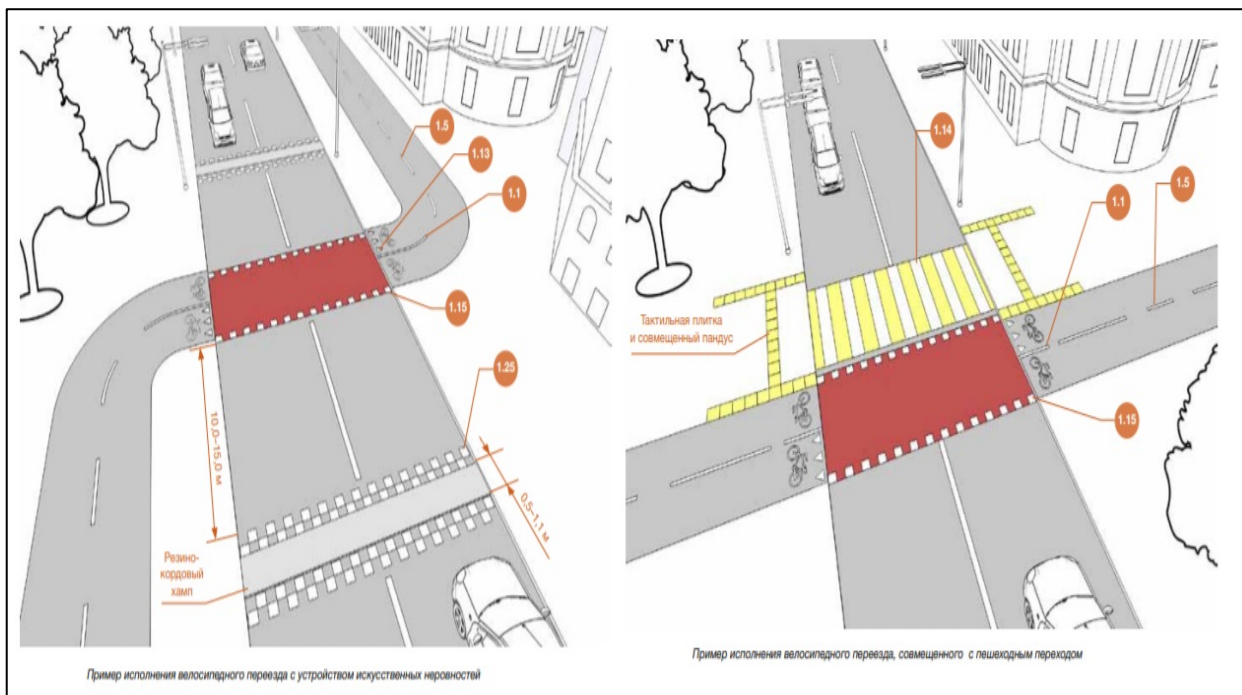
18 нче рәсем - Велоосларны 1 урнаштыру Варианты

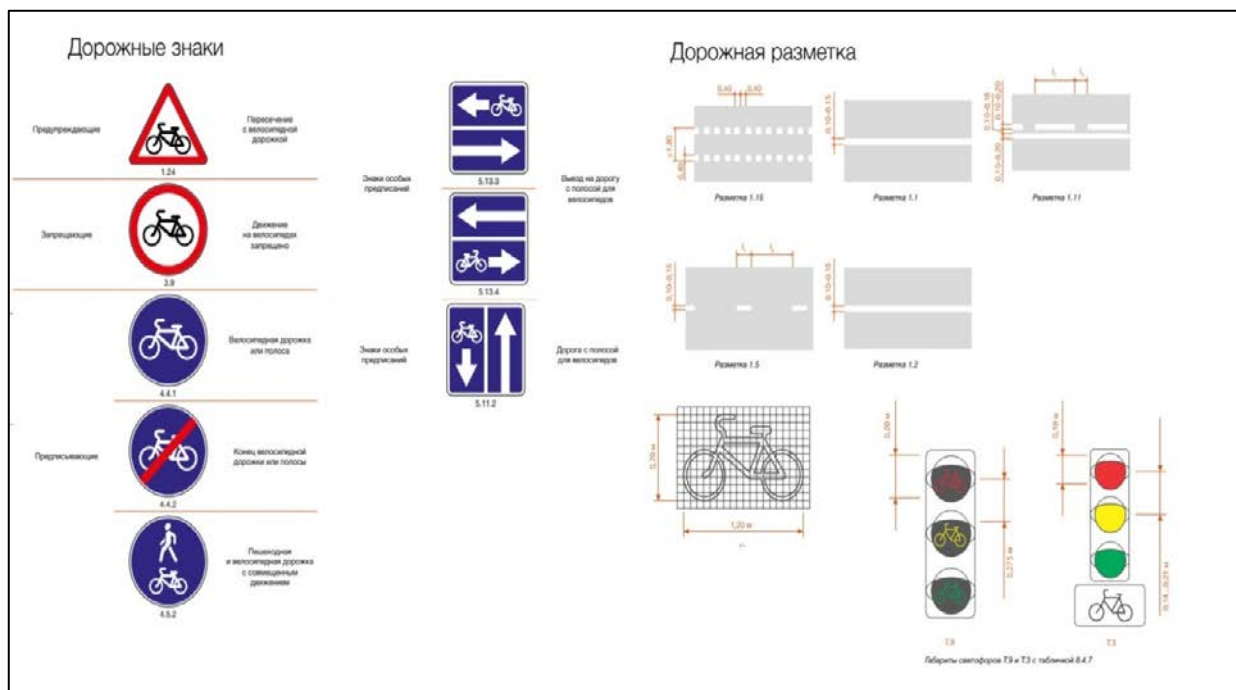
19 нчы рәсем - Велоослар урнаштыру Варианты

20 нче рәсем - Велоослар урнаштыру буенча 3 нче вариант

21 нче рәсем - Автомобиль юлы белән кисешүләр Варианты

Жэяүлелэр хэрэктэ шартларын камиллэштүгэ юнэлдерелгэн чаралар составына түбэндэгелэр керэ:

- юл-транспорт һалактлэре санын (алга таба - юл-транспорт һалактлэре) һәм аларның жэяүлелэр катнашында килеп чыккан нэтижелэренен авырлыгын киметүгэ юнэлдерелгэн чаралар;

- балалар һәм гомуми белем бирү учреждениелэре янында, шулай ук жэяүлелэр күплэп йөри торган урыннарда жэяүлелэр кичүендэ жэрэхэтләнүнэ кисетү чаралары;

- жэяүлелэр агымының тоткарлыксыз хэрэктен тээмин итүгэ юнэлдерелгэн чаралар.

Элеге чараларны гамэлгэ ашыру кысаларында түбэндэгелэр тэкъдим ителэ:

- барлыкка килгэн жэяүлелэр кичүлэрен хэзерге заман юл хэрэктен оештыруның техник чаралары (ТСОДД) белән төзеклөндөрү һәм электр яктырту;

- автомобиль юлларында жэяүлелэр өчен жайга салына торган күчешлэр оештыру;

- гамэлдэге норматив документлар талэплэре нигезендэ яңа жэяүлелэр кичүлэрен төзеклөндөрү;

- гамэлдэге норматив документлар талэплэренэ жавап бирмэгэн жир өсте жэяүлелэр кичүлэрен бетерү;

- гамэлдэге юл билгелэрен 5.19.1 һәм 5.19.2 «Жэяүле күчеш» һәм 1.23 “Балалар” торак пунктларын флуоресцент тасмасы белән яктыртылган сары-яшел төстөгө калканнарда ясалган билгелэр белән алыштыру;

- юлларда һәм урамнарда элеге юнөлөштэ хэрэкт итү өчен ике яклы һәм аннан да озынрак полосалы юллар, шулай ук өч һәм аннан да озынрак полосалы бер яклы хэрэкт булган юлларда 5.19.1 ишарэсе юл аша кабатлана;

- юл салучылар тарафыннан юл билгелэре сызыкларын кабатлау;

- шөһэр округы халкы арасында яктылык кайтаручы элементларны (фликерларны) тарату;

- яктылык кайтаручы элементлар (брелоклар, наклейки и т.д.)

мәктәпкәчә яштыкка балалар һәм кече сыйныф укучылары арасында эзләр һәм тарату.

Шулай ук мәктәпләрдә һәм балалар бакчаларында юлларда үз-үзенчә тоту культураны күтәрүгә һәм юл хәрәкәте кагыйдәләрен өйрәнүгә юнәлтелгән белем бирү чаралары үткәргә кирәк:

- юлларда һәм урамнарда гомуми белем бирү учреждениеләре укучылары һәм өстәмә белем бирү учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләр белән класстан тыш эшләү өчен имин тоту буенча видеофильмнар сериясе булдыру; юлларда һәм урамнарда хәвефсез тәртип саклау буенча фәнни-методик материаллар, белем бирү программалары, басма һәм электрон уку ярдәмлекләре эшләү һәм аларны тиражлау.

- Видео- һәм телевизион мәгълүмат-пропаганда продукциясе булдыру, тышкы реклама (баннерлар, тартылулар) оештыру, шулай ук массакуләм мәгълүмат чараларында материаллар урнаштыру, ижтимагый транcХалыкның азмобиль төркемнәре өчен объектлар алу мөмкинлеген тәмин итү чаралары таләпләр нигезендә башкарылырга тиеш:

- ГОСТ Р 52875-2007 - Күрү сәләте буенча инвалидлар өчен тактильле Указлар.

- ОДМ 218.2.007-2011 Тармак юл методик документы.

- Инвалидларның юл хуҗалыгы объектларына керүен тәмин итү чараларын проектлау буенча методик тәкъдимнәр.

- Федераль юл агентлыгының 2013 елның 05 июнендәге 758-р күрсәтмәсе.

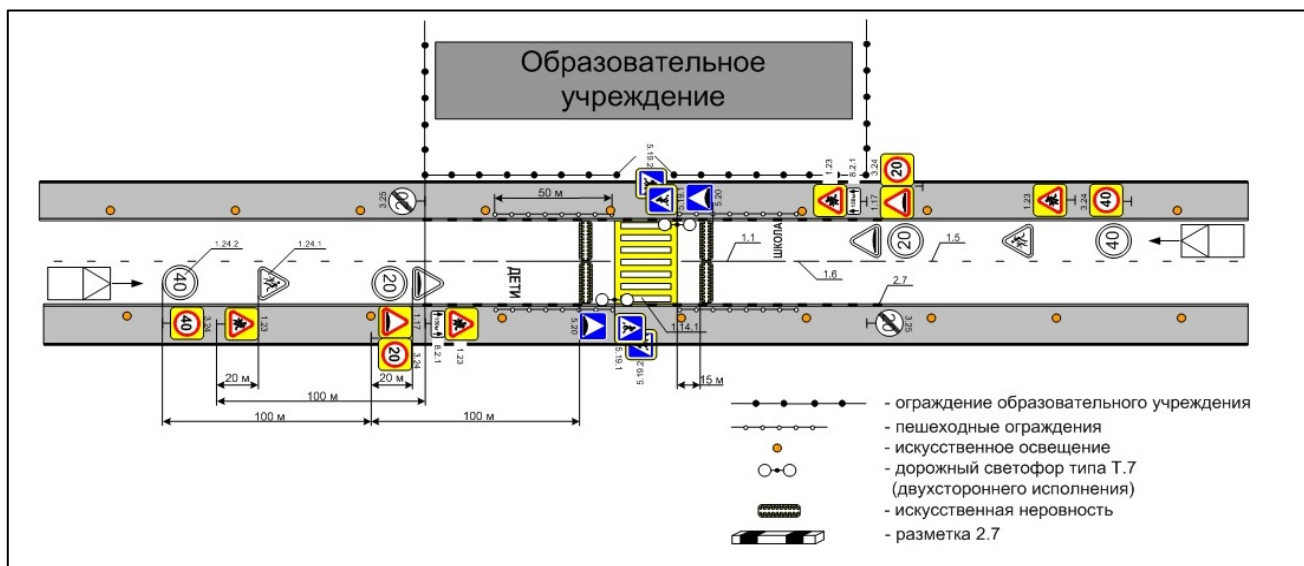
Күз күреме җитмәгән инвалидлар өчен, шул исәптән тулысынча өчен, урамнарның бер өлеше аша һәм квартал эчендәге сьездлар киселешендә жәяүлеләр йөри торган урыннарда, тротуарлар буйлап йөри торган юлда, каршында, шулай ук тукталыш пунктларының утырту мәйданчыкларында тактиль плиталар салу күздә тотыла. Күрсәткечләрнең өслеге шуышуга үзлекле кытыршы рифлен булырга тиеш, ул юл яки идән өслегенең

һәм төсө буенча аерылып тора, һәм аны капшап күрү һәм (яисә) визуаль яктан күрү күрү буенча инвалидлар тарафыннан танып белүне тәмин итәргә тиеш.

Жәяүлеләр өчен кичүләрне оештыруга мисал итеп 23 нче рәсемдә, ә 24 нче рәсемдә мәгариф учреждениеләре тирәсендә кичүләрне оештыруның үрнәге күрсәтелде.

23 нче рәсем - Жәяүлеләр өчен юл кичүен күзәтү

24 нче рәсем - Белем бирү учреждениеләре янында жәяүлеләр өчен чыгу юлларын ачыклау

17 нче таблица - жэяүлелэр һәм велосипед хэрэкәте өчен инфраструктураны үстерү чаралары

№ п/п	Объектның аталышы	Урын-жир	Чираттагы	Финанслау күләме ⁷ мең сум
1	Мәгариф учреждениелә ре тирәсендә светофорлар һәм ясалма тигезсезлекләр урнаштыру	ш. Бөгелмә	2019-2031	Бәясе проект тарафыннан билгеләнә һәм МБОУ санына бәйле.
2	Жэяүлеләр хэрэкәте өчен тротуарларны төзекләндерү	ш. Бөгелмә	2019-2031	Бәясе проект белән билгеләнә
3	Урам яктыртуын урнаштыру	ш. Бөгелмә	2019-2031	Бәясе проект белән билгеләнә
4	3.4 п. тәкъдим ителгән башка чаралар	ш. Бөгелмә	2019-2031	Бәясе чаралар планы белән билгеләнә

4 бүлек Программаны финанс белән тәэмин итү

Программаны финанслау федераль, региональ, муниципаль бюджет чараларын һәм бюджеттан тыш чыганаclarны берләштерү исәбенә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Бюджеттан тыш чыганаclar - муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр акчалары, заем акчалары, төрле милек рәвешләрендәге оешмалар акчалары, хезмәт күрсәтүләрдән файдаланган өчен түләү.

Программаны финанслауның потенциал чыганаclarы сыйфатында федераль һәм төбәк бюджетлары акчалары, шул исәптән федераль һәм төбәк программаларын гамәлгә ашыру өчен бүлеп бирелгән инвесторлар акчалары да бар.

⁷ Инвестицияләр күләмен индивидуаль тәртиптә һәр объектны төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау турында карар кабул итү факты буенча ачыкларга кирәк, моннан тыш, акчалар күләме барлык дәрәжәдәге бюджетлардан бюджет йөкләмәләре лимитларын чираттагы финанс елына һәм план чорына житкертгәннән соң аныкланачак.

Югарыда санап үтелгән чыганақлардан бүленә торған ассигнованиеләр күләмен, мөмкинлекләрен һәм ирешелгән килешүләрен исәпкә алып, ел саен анықларга кирәк.

Программа буенча финанслауның гомуми күләме, чараларның билгеле бәясен исәпкә алып, планлаштырылган чараларның якынча бәясен тәшкил итә: барлығы - 88 704,924 мең сум, еллар буенча:

2020-2021 ел - 147 84,154 мең сум.

2022-2023 ел - 147 84,154 мең сум.

2023-2025 ел - 147 84,154 мең сум.

2025-2030 еллар - 44 352,462 мең сум,

Финанс белән тәмин итү жирле бюджеттан һәм субсидияләр акчаларынан күздә тотыла.

2019 - 2030 елларга программаны финанс-икътисадый нигезләү, инвестиция программаларын һәм финанслау күләмнәрен төгәлләштерү һәм раслау буенча, ел саен үткәреләчәк.

5 бүлек Программа чараларының нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү программаны заказчы тарафыннан ел саен аны гамәлгә ашыруның бөтен срогы дәвамында һәм аны гамәлгә ашыру тәмамланганның соң гамәлгә ашырыла.

Нәтижәләрен бәяләүне уздыру өчен мәгълүмат чыганагы булып ирешелгән нәтижәләр турында программа чараларын башкаручыларның хисап чорына финанс чараларынан файдалану тора.

5.1 бүлек Максатчан күрсәткечләрнең планлаштырылган күрсәткечләренә ирешү

Хисап чорында һәр максатчан күрсәткеч буенча планлаштырылган нәтижеләргә ирешү дәрәжәсе (I_i) хисап чорындагы максатчан күрсәткечнең фактта ирешелгән күрсәткечен чагыштыру юлы белән ($I_{\text{факт}}$) аның план күрсәткече ($I_{\text{план}}$) белән түбәндәге формула буенча үткәрелә:

$$I_i = \frac{I_{\text{факт}}}{I_{\text{план}}}$$

I_i — хисап чорындагы максатчан күрсәткечнең план күрсәткеченә ирешү дәрәжәсе; $I_{\text{факт}}$ — хисап чоры ахырына ирешелгән күрсәткечнең әһәмияте; $I_{\text{план}}$ — максатчан күрсәткечнең хисап чорында планлы әһәмияте. i - максатчан күрсәткечнең тәртип номеры.

I_i ның әһәмияте 1 дән артса, шулай ук, әгәр теләгән тенденция күрсәткечләрнең кимүе һәм алынган әһәмиятнең 1 дән кимрәк булса, планлаштырылган максатчан күрсәткечләргә ирешүнең уртача күрсәткечен исәпләү өчен әлеге мөнәсәбәт 1 тигез итеп кабул ителә.

Программаның максатчан күрсәткечләренә планлаштырылган күрсәткечләренә ирешүнең уртача әһәмияте (I) түбәндәге формула буенча исәпләнә:

$$I = \frac{\sum I_i}{N}$$

I — Хисап чорында Программаның максатчан күрсәткечләренә планлаштырылган күрсәткечләренә ирешүнең уртача күрсәткече; $\sum I_i$ — хисап чорына күрсәткечләрнең план күрсәткечләренә ирешүне бәяләү суммасы; N — хисап чорында үтәлергә тиешле программаның максатчан күрсәткечләр саны.

5.2 бүлек Фактта финанслау күлэмнәренә планлаштырылган күләмә туры килүе

Хисап чорында планлаштырылган күләмдә фактта финанслау күләмнәренә туры килү дәрәжәсе (Φ) финанслауның факттагы күләмә хисап чорына финанслауның барлык чыганакалары исәбеннән ($\Phi_{\text{факт}}$) түбәндәге формула буенча планлаштырылган күләмгә ($\Phi_{\text{план}}$) туры китерү юлы белән башкарыла:

$$\Phi_i = \frac{\Phi_{\text{факт}}}{\Phi_{\text{план}}}$$

Φ – хисап чорындагы программа чараларын финанслау дәрәжәсе; $\Phi_{\text{факт}}$ – Хисап чорында программа чараларын финанслауның факттагы күләмә; $\Phi_{\text{план}}$ – хисап чорына Программда каралган чараларны финанслау күләмә.

5.3 бүлек Планлаштырылган чараларны үтәү

Хисап чорында (M_j) программаның һәр планлаштырылган чарасын үтәү дәрәжәсе чараны гамәлгә ашырудан ($M_{\text{факт}}$) алынган нәтижәне аның планлаштырылган мәгънәсенә ($M_{\text{план}}$) түбәндәге формула буенча чагыштыру юлы белән билгеләнә:

$$M_j = \frac{M_{\text{факт}}}{M_{\text{план}}}$$

M_j – хисап чорында чараның үтәлү дәрәжәсе күрсәткече; $M_{\text{факт}}$ – хисап чорындагы чара буенча алынган нәтижә фактта; $M_{\text{план}}$ – Программда хисап чорындагы чара буенча көтелә торган нәтижә; j - Программаның тәртибәндәге номер.

Хисап чорында планлаштырылган чараларны үтәү дәрәжәсенә уртача күрсәткечен исәпләү (M) планлаштырылган чараларны үтәү дәрәжәсен бәяләү суммасының аларның санына карата мөнәсәбәте буларак билгеләнә.

$$M = \frac{\sum M_j}{K}$$

M – Хисап чорында программаның планлаштырылган чараларын үтәү дәрәжәсенен уртача күрсәткече; $\sum M_j$ – хисап чорында программаның планлаштырылган чараларының үтәлеше дәрәжәсен бәяләү суммасы; K – хисап чорында үтәлергә тиешле программа чаралары саны.

5.4 бүлек Финанс чараларынан файдалануның нәтижәлелеге күрсәткече

Бәяләү үткәрелгәндә финанс чараларынан файдалануның нәтижәлелеге күрсәткече (Φ) - чараларны үтәү дәрәжәсенен уртача күрсәткече (M) финанслау дәрәжәсенә карата (Φ) мөнәсәбәте билгеләнә.

$$\Phi = \frac{M}{\Phi}$$

Φ – хисап чорында программаның финанс чараларынан файдалануның нәтижәлелеге; M – Хисап чорында программаның планлаштырылган чараларын үтәү дәрәжәсенен уртача күрсәткече; Φ – хисап чорында программа чараларын финанслау дәрәжәсе.

5.5 бүлек Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге күрсәткече

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге күрсәткече максатчан күрсәткечләрнең (И) планлаштырылган күрсәткечләрәнә ирешүнең урта мәгънәсе һәм программаның (Э) финанс чараларыннан файдалануның нәтижелелеге күрсәткече буларак билгеләнә.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге күрсәткече түбәндәге формула буенча билгеләнә:

$$П = И * Э$$

П – хисап чорында программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге күрсәткече; И – Хисап чорында Программаның максатчан күрсәткечләрнең планлаштырылган күрсәткечләрәнә ирешүнең уртача күрсәткече; Э – хисап чорында программаның финанс чараларыннан файдалануның нәтижелелеге.

5.6 бүлек Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге турында нәтижә

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеге турында нәтижә (П) түбәндәге күрсәткечләр нигезендә формалаштырыла.

Программаны гамәлгә ашыру таныла:

- нәтижелелекнең югары дәрәжәсе белән, әгәр әһәмияте (П) күбрәк яисә 0,9 тигез булса;

- уртача нәтижелелек дәрәжәсе белән, әгәр дә (П) әһәмияте 0,9 дан кимрәк булса, яки зуррак булса, 0,7 гә тигез.

- Калган очракларда Программаны гамәлгә ашыру нәтижелелек дәрәжәсе түбән булу белән таныла.

6 бүлек Халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өлкәсендә эшчәнлекне тәмин итүне камилләштерү тәкъдимнәре

Әлеге программаны гамәлгә ашыру кысаларында институциональ үзгәртеп корулар үткөрү күздә тотылмый, идарә структурасы, шулай ук проектлау, төзелеш, реконструкцияләү өлкәсендә эшчәнлекне гамәлгә ашырганда үзара бәйләнешнең характеры үзгәрешсез калу күздә тотыла.

Әлеге программа «Жирлекләрнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 25.12.2015 № 1440 карары белән расланган транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләр нигезендә эшләнгән.

«Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» Федераль законның 2014 елның 29 декабрендәге 456-ФЗ номерлы 5 статьясындагы 2 өлеше нигезендә, жирлекләрнең генераль планнары, әлеге Федераль закон үз көченә керткән көнгә кадәр расланган генераль планнары булганда, 2016 елның 25 июненнән дә соңга калмыйча, жирлекләрнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары эшлән. ПКРТИның мәгълүмати ачыклығы максатларында жирле үзидарә органнарының рәсми порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

6.1 бүлек Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуну оештыру

Программа белән идарә итү системасы һәм аны үтәү барышын тикшереп тору гамәлдәге кануннарда билгеләнгән таләпләр нигезендә билгеләнә.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы программаның барлык башкаручыларының вәкаләтләрен һәм җаваплылыгын төгәл аеру принципларына нигезләнә.

Программаның координаторы программаны тормышка ашыру өчен жаваплы.

Программа чараларын үтәүне, программада каралган чараларны финанслау буенча бюджет заявкасын эзерләүне тикшереп торы, программа юнәлешләре буенча чыгымнарны, аларны гамәлгә ашыру срокларын, программа чараларын үтәү нәтижәләре нигезендә башкаручылар составын төгәлләштерү, программаны гамәлгә ашыру барышы һәм бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеге турында еллык хисапны эзерләү администрациягә йөкләнә.

Әлеге муниципаль программаны туктату яисә үзгәртү администрациянең тиешле карары нигезендә башкарыла.

6.2 бүлек Программаны яңарту һәм үзгәрешләр кертү механизмы

Транспорт инфраструктурасы объектларын гамәлгә ашыру процессында, проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары килеп туган вәзгыятькә, эчке һәм тышкы шартларга бәйле рәвештә тулыланырга мөмкин. Ел саен мониторинг нәтижәләре буенча программаны үз вакытында төзәтү башкарыла.

Нәтижә

Тәкъдим ителә торган чаралар комплексы максатчан программаларның планлаштырылган чараларын гамәлгә ашыру белән бергә муниципаль берәмлекнең ӨДС үсешен күздә тотта. Нәтижәдә, халыкара олимпия комитетының яңа транспорт каркасы булдырылачак, ул халыкның күчеп йөрүләрдә ихтыяжын тулысынча тәэмин итәчәк.

Пассажирлар ташуны оптимальләштерү чаралары комплексы түбәндәгеләрне үз эченә ала: булган муниципаль маршрутларга төзәтмәләр кертү, яңа тукталыш пунктлары урнаштыру, маршрутларда мәғлүмат житкерү һәм видеокүзәтү белән тәэмин итү. Чаралар комплексы кысаларында муниципаль берәмлек территориясендә парковка киңлеген оптимальләштерү, фаразлана торган халык санын исәпкә алып, яңа парковка урыннары булдыру каралган. Юл хәрәкәте иминлеген дәрәжәсен күтәрү буенча чаралар комплексы эшләнде, ул машина йөртүчеләрнең дә, жәяүлеләрнең дә иминлеген арттыруга юнәлдерелгән.

Чараларны гамәлгә ашыру ягулык салу урыннарын тулысынча бетерергә мөмкинлек бирәчәк, кыска сроклы перспективада юлларда үлүчеләр саны күрсәткеченә күрсәткечен минималь күләмгә кадәр киметергә мөмкинлек бирәчәк. Тәкъдим ителгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру транспорт системасының тотрыклы эшләвен тәэмин итәчәк.

Файдаланган чыганаclar исемлеге

1. «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 08 декабрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон;
2. 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон;
3. 2003 елның 10 гыйнварындагы 17-ФЗ номерлы Федераль закон (2015 елның 13 июлендәге 17-ФЗ редакциясендә) «Россия Федерациясендә тимер юл транспорты турында» (с изм һәм өстәмә., 2015 елның 13 августыннан үз көченә керде).
4. 1995 елның 10 декабрендәге 196-ФЗ номерлы (28.11.2015 редакциясендә) «Юл хәрәкәте иминлеге турында» Федераль закон (с. и доп., үз көченә 2016 елның 15 гыйнварыннан кертелде).
5. РФ Хөкүмәтенең 1993 елның 23 октябрендәге 1090 номерлы «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында» карары.
6. Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 29.12.2004 № 190-ФЗ (2015 елның 30 декабрендәге редакция) (изм һәм өстәмә), үз көченә керү 10.01.2016).
7. Бөгелмә шәһәренең генераль планы.
8. 09.02.2007 № 16-ФЗ «Транспорт куркынычсызлыгы турында» Федераль закон;
9. Россия Федерациясә Президентының 2011 елның 17 мартындагы боерыклары;
10. РФ Хөкүмәтенең «Жирлекләренң транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның 25 декабрендәге 1440 номерлы карары.
11. Россия Федерациясә транспорт министрлыгының «Автомобиль юлларын капитал ремонтлау һәм карап тоту эшләре классификациясен раслау турында» 16.11.2012 № 402 боерыгы.